

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
Освітня програма	12460 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	073 Менеджмент

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	12460
Назва ОП	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Чупир Олена Миколаївна, Артеменко Ліна Петрівна, Ковалевський Микита Миколайович, Лопушняк Галина Степанівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	07.04.2021 р. – 09.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/03/073-Samo-MZD.pdf
Програма візиту експертної групи	https://kmim.pnu.edu.ua/%d0%b0%d0%ba%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%b8%d1%82%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f-%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d0%b5%d0%b4%d0%b6%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80/

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (МЗЕД) першого бакалаврського рівня вищої освіти акредитується вперше є актуальною, збалансованою та перспективною в контексті врахування сучасних вимог ринку праці ті інтересів стейкхолдерів. Цілі та ПРН ОП в повній мірі узгоджуються зі Стратегією розвитку Державного вищого навчального закладу "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника". Програма орієнтована на підготовку сучасних менеджерів, ініціативних та прогресивних, здатних забезпечити ефективне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, організацій та їх підрозділів. Особливість ОП визначається можливістю вибору ОК професійного спрямування, які викладаються англійською мовою, що дозволить покращити передбачені компетентності майбутніх фахівців для роботи з міжнародними партнерами. Результати акредитаційної експертизи підтвердили, що в цілому достатня відповідність якісному рівню організації таких освітніх процесів: структура та зміст ОП розроблені у відповідності до стандарту; інформація про освітню програму є у відкритому доступі, правила визнання результатів навчання є визначеними, чіткими та зрозумілими; форми та методи навчання дозволяють досягти заявлених в ОП цілей та ПРН; формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів забезпечено; контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти є доволі чіткими та зрозумілими; відбувається процес імплементації політики академічної доброчесності у внутрішню культуру якості; викладачі, задіяні до реалізації ОП, в цілому мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію; освітнє середовище та матеріальні ресурси загалом дозволяють досягти визначених ОП цілей та ПРН; система внутрішнього забезпечення якості ОП знаходиться в постійному розвитку; реалізація ОП базується на засадах прозорості та публічності. Таким чином, ОП МЗЕД та освітня діяльність за цією програмою в цілому відповідають усім критеріям Додатку до Положення про акредитацію ОП з недовідками, які є несуттєвими (загальний рівень В).

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Налагоджена постійна співпраця із роботодавцями та випускниками щодо удосконалення ОП. Відповідність цілей ОП стратегії розвитку Університету. Практична підготовка в межах ОП організована на достатньому рівні та дозволяє здобути заявлені в ОП компетентності та ПРН Створені достатні умови для формування soft skills в межах навчального процесу та у позааудиторній діяльності. Наявність чітких і зрозумілих процедур перезарахування результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема, під час академічної мобільності. Активне використання інтерактивних методів навчання (кейс-метод, ділові ігри, мультимедійні презентації). Наявність власної електронної платформи D-learn, яка забезпечує викладачам можливість дистанційного навчання, оновлення навчально-методичних матеріалів, а також вільний доступ здобувачів до освітнього середовища. Проведення занять ОК і захисту кваліфікаційних робіт англійською мовою. Системність науково-дослідної роботи, участь в міжнародних проєктах поєднується з освітою здобувачів, участю у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, можливостями академічної мобільності. Здобувачі ОП МЗЕД є обізнаними з особливостями і правилами проведення контрольних заходів. Проведення екзаменів у тестовій формі на платформі дистанційного навчання D-learn є позитивною практикою. Активний процес підвищення кваліфікації викладачів та його підтримка через систему мотивації персоналу; Викладачі та студенти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет та до таких елементів інфраструктури, як бібліотека, комп'ютерні аудиторії тощо. Органи студентського самоврядування є дієвою та потужною структурою, що відстоює інтереси здобувачів освіти, має важелі для практичного застосування своїх повноважень. Зрозумілий сайт університету, який у цілому відображає напрями освітньої, наукової, міжнародної та інших видів діяльності та спрямований на різних користувачів. Наявність окремого сайту Студентського Сенату ПНУ <https://senat.pnu.edu.ua/>, скриньки довіри, гарячих ліній ректора та органів студентського самоврядування, можливість зворотного зв'язку з керівництвом ЗВО та Студентським Сенатом.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: Не достатня проінформованість здобувачів освіти щодо ПРН. Має місце невідповідність змісту окремих ОК заявленим ПРН, невідповідність навчального плану структурно-логічній схемі ОП, а також недотримання вимог Стандарту ВО за спеціальністю "Менеджмент" в частині обов'язкового оприлюднення кваліфікаційних робіт Недостатнє представлення фахових публікацій викладачів щодо забезпечення всіх ОК в ОП МЗЕД. Недотримання вимог п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності частиною НПП, згідно яких підтверджується професійність викладачів; Рекомендації: провести роз'яснювальну роботу серед здобувачів освіти щодо важливості в ОП такої складової як ПРН і права студентів щодо внесення пропозицій саме до цієї складової ОП. Більш активно долучати до формування ОК роботодавців шляхом проведення роз'яснювальної роботи щодо свого права у наданні пропозицій щодо доповнення тих ПРН, що визначені Стандартом вищої освіти. Внести зміни до освітньої компоненти програми, доповнивши її дисциплінами, які б дозволяли більше розкрити особливості програми. Напр. «Міжнародний менеджмент», «Міжнародна безпека», «Міжнародне бізнес-партнерство» та ін. а також доповнити відповідними ПРН та компетентностями. Провести у відповідність навчальний план до структурно-логічній схемі ОП Доцільно у силлабусах подавати посилання на наукові праці викладача, який забезпечує відповідну дисципліну. У зв'язку з цим рекомендовано посилити науково-публікаційну активність

викладачів за напрямом дисциплін, які викладаються, бо робота в цьому контексті має посилювати фахову діяльність викладача. Оновити матрицю забезпечення ПРН відповідними ОК ОП та внести зміни до силлабусів дисциплін, зокрема, ОК 27. Проводити вступ на ОП, а не на спеціальність загалом, оскільки це обмежує проінформованість абітурієнтів про зміст їхнього навчання. Активізувати роботу щодо наповнення університетського репозитарію електронними ресурсами, в т.ч. кваліфікаційними роботами розширити перелік програмних продуктів, які використовуються у навчальному процесі через звернення до розробників відповідних програм у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю щодо надання доступу до програм на короткий період часу (семестр) для викладача та здобувачів освіти. Викладачам ОП рекомендовано проходити стажування на підприємствах, з якими підписані угоди про співпрацю, що дозволить актуалізувати лекційний матеріал.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Ціль ОП "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" є чітко сформованою і відповідає місії ПНУ, яка визначена Стратегією розвитку ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" на 2020 - 2027 роки (<https://bit.ly/3xoETT6/>). Відповідно до даної Стратегії місія ПНУ полягає у наданні якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців (освіта); формуванні сучасного дослідницького університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації (наука); спрямуванні освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону (регіон). Ці три компоненти місії і враховано у меті ОП, а також у ПРН, які власне і є цілями даної ОП. Набуті компетентності випускники ОП можуть реалізувати на підприємствах будь-якої організаційно-правової форми, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (або іншу діяльність не заборонену законодавством), обіймаючи посади керівників первинного рівня управління або виконавців різноманітних служб апарату управління ОМС. Зазначене було підтверджено під час онлайн-зустрічі із випускниками даної ОП, які працюють як у компаніях що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, так і в ОМС (Романюк Н., Дем'яник А., Бринецька Ю, Клімковська Ю.). Варто відмітити, що ціль ОП відповідає і основним напрямкам діяльності, що сформульовані у Статуті (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statut.pdf>). Під час інтерв'ювання представників НПП, допоміжних служб, топ-менеджменту було з'ясовано, що відкриття даної ОП було продиктоване викликами, що сформувалися на регіональному ринку праці та необхідністю досягнення цілей, визначених у Стратегії розвитку університету. Також ґрунтовний аналіз компонентів ОП дозволив з'ясувати, що особливістю даної ОП є набуття здобувачами освіти знань, умінь, навичок у сфері управління організаціями, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, що виражено СК 16 – 18 та ПРН – 18 -20. Також особливістю ОП визначається і можливістю вибору ОК професійного спрямування, які викладаються англ. мовою, що дозволить поглибити та доповнити передбачені компетентності майбутніх фахівців для роботи на зовнішніх ринках з іноземними контрагентами. Проводячи одночасно експертизу двох ОП за спец. "Менеджмент" Еґ виявила, що ОП в частині обов'язкових освітніх компонентів відрізняється лише 4 дисциплінами та курсовою роботою, загалом 18 кредитів. Критичний огляд змісту Стратегії розвитку університету, а саме стратегічних цілей та основних векторів розвитку університету дав змогу Еґ стверджувати, що дана ОП має широкі можливості для свого подальшого вдосконалення. В рамках удосконалення Еґ рекомендує внести зміни до ОК програми, доповнивши її дисциплінами, які б дозволяли більше розкрити особливості ОП Напр. «Міжнародний менеджмент», "Міжнародне бізнес-партнерство" та ін. Під час зустрічі із здобувачами освіти Еґ з'ясовано, що вони не в достатній мірі проінформовані про можливість впливати на удосконалення не лише ОК та їх змісту, але і на уточнення ПРН

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОП, виражені в ПРН дійсно визначаються з урахуванням думки стейкхолдерів, що було підтверджено під час інтерв'ювання учасників таких фокус-груп (роботодавці, здобувачі освіти, випускники, НПП). Обговорення пропозицій стейкхолдерів здійснювалося на засіданні кафедри менеджменту і маркетингу (зокрема, на сайті кафедри у відкритому доступі представлено останні витяги із протоколів кафедри № 8 27.04.2020 р, № 9 22.05.2020 р. № 11 11.06.2020 р., №12 23.06.2020 (<https://kmim.pnu.edu.ua/пропозиції-стейкхолдерів-бакалавр/>)) Також за даним лінком розміщені рецензії роботодавців на дану ОП. До розробки та вдосконалення ОП МЗЕД 2020 р. долучились роботодавці: Попова О.М. начальник відділу ЗЕД ДПВО "Карпати", яка визначила свою позицію щодо включення додаткових СК 16-18 та ПРН 18-20, необхідних для роботи менеджера у сфері ЗЕД (протокол засідання

кафедри №9 від 22.05.2020), запропонувала включити до навчального плану ОК 31 «Організація зовнішньоторговельних операцій», Бартків І.М. Віце-президент Івано-Франківської Торгово-Промислової Палати, який також долучився до визначення змісту додаткових СК та ПРН, запропонував посилити підготовку фахівців з акцентом на викладання професійних дисциплін іноземною мовою (протокол засідання кафедри №8 від 27.04.2020). До надання пропозицій щодо удосконалення ОП приєдналась випускниця кафедри, яка працює за фахом менеджером ЗЕД ТОВ «Інтелком» Атаманюк В.Р. Пропозиція стосувалася введення в навчальний план ОК 33 «Міжнародний маркетинг» для отримання знань здобувачами, щодо стратегій вибору і виходу на зовнішні ринки (протокол засідання кафедри №8 від 27.04.2020). Харук Р.Р., підприємець, депутат міської ради, Радник міського голови, Голова громадської організації «Науково-аналітичний центр Івано-Франківської ОТГ» запропонував включення до навчального плану обов'язкову ОК Правознавство, що є важливим для майбутнього менеджера ЗЕД. Випускниця МЗЕД Романюк Н. Chief Executive Officer (CEO) & Founder у NS business consulting, аналітик валютного та інвестиційного розвитку у ТЗОВ Компанія Рона відзначила, що враховуючи динамічний розвиток регіону та необхідність, розуміння бізнес-процесів, важливість формування критичного мислення необхідно включити до ОП ОК Психологія кар'єри. Випускники МЗЕД Бринецька (Чорна) Ю., Сигінь Д. рекомендували включити до вибіркових компонент Теорія і практика переговорного процесу, Комунікативний менеджмент, Міжнародні транспортні перевезення і викладання англійською мовою (Протокол №11 від 11.06.2020 та Протокол №12 від 23.06.2020) (<https://bit.ly/32baYt3>). На основі висловлених пропозицій здобувачів і представників профбюро економічного факультету Рачинського А.М. включені ОК Ціноутворення на світових ринках та Маркетингові дослідження на міжнародних ринках.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

В ході проведення акредитаційної експертизи підтверджено, що ПРН в основному визначаються з урахуванням тенденції розвитку спеціальності "Менеджмент". Інформація, подана у відомостях самооцінювання щодо врахування регіонального та галузевого контексту, а також досвіду вітчизняних і зарубіжних освітніх програм є достовірною. Під час відео-зустрічей з роботодавцями, топ-менеджментом, гарантом та випускниками було з'ясовано, що на регіональному ринку праці і на момент відкриття ОП і в даний час існує попит на менеджерів зовнішньоекономічної діяльності, які забезпечують стабільний зв'язок підприємства з контрагентами, що знаходяться за кордоном, організують співпрацю з ними, а також сприяють поліпшенню ділових стосунків із цими іноземними підприємствами, що підтверджується відповідними сайтами пошуку роботи (<https://rabota.ua/ua/івано-Франкіськ>; <https://ua.jooble.org/>; <https://www.work.ua/jobs-ivano-frankivsk>). В результаті компаративного аналізу ОП, що акредитується та аналогічних програм КНТЕУ, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, УНУ, НАУ, ВНТУ, ЗНУ, та інтерв'ювання НПП, гаранта програми під час відеозустрічей було підтверджено, що досвід вітчизняних університетів було враховано. Також підтверджено і врахування досвіду Віденського економічного університету (Австрія). Щодо галузевого контексту: у відомостях самооцінювання вказано, що ОП орієнтується на організації що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Проаналізувавши ПРН, а також силабуси дисциплін, що викладаються на даній ОП ЕГ підтверджує, що дійсно галузевий контекст враховано. Зокрема, це відображено у ПРН 18, ПРН19, ПРН 20. Врахування регіонального аспекту підтверджується тим що за даними Головного управління статистики сальдо зовнішньої торгівлі товарами Івано-Франківської області у 2020 році збільшилося та склало 116,4 млн.дол. США, що на 38,7 млн. дол. США більше за такий показник у 2019 році а це в свою чергу свідчить про позитивну динаміку розвитку зовнішньої торгівлі регіону <http://www.ifstat.gov.ua/>. Така динаміка зумовлює додатковий попит на менеджерів зовнішньоекономічної діяльності. Під час зустрічі з випускниками та роботодавцями, як вже зазначалося у п.1.2., було з'ясовано, що у регіоні зростає потреба на фахівців, які відповідають за формування та організацію ефективної зовнішньоекономічної політики підприємства, організовує канали надходження товарів від виробника до споживачів по різні боки кордонів, визначає стратегії щодо виходу та просування продукції компанії на зовнішній ринок. Вказані компетентності та програмні результати передбачені в ОП «Менеджмент ЗЕД» та досягаються відповідними ОК повною мірою. Серед найбільших промислових підприємств-експортерів Івано-Франківщини можна виділити: ДП ВО «Карпати», ТОВ «Електролюкс Україна», ТОВ «Карпатнафтохім», ТОВ «Інтелком», ТОВ «Дена Метал». Їхній розвиток призводить до глобалізації місцевої економіки та стає підставою для того, аби попит на менеджерів зовнішньоекономічної діяльності зростає.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Загалом оновлена ОП (2020 р.) дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за спеціальністю "Менеджмент" за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Усі ПРН та загальні і фахові компетентності, які передбачені стандартом, а також ті, які доповнені проектною групою ЗВО досягаються за рахунок обов'язкових компонентів ОП. Це підтверджено матрицею забезпечення ПРН обов'язковими компонентами ОП та матрицею відповідності програмних компетентностей відповідним компонентам ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Налагоджена постійна співпраця із роботодавцями та випускниками щодо удосконалення ОП. Відповідність цілей ОП стратегії розвитку Університету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Не достатня проінформованість здобувачів освіти щодо ПРН. Рекомендація: провести роз'яснювальну роботу серед здобувачів освіти щодо важливості в ОП такої складової як ПРН і права студентів щодо внесення пропозицій саме до цієї складової ОП. В рамках удосконалення ОП ЕГ рекомендує внести зміни до освітньої компоненти програми, доповнивши її дисциплінами, які б дозволяли більше розкрити особливості програми. Напр. «Міжнародний менеджмент», «Міжнародна безпека», "Міжнародне бізнес-партнерство" та ін. а також доповнити відповідними ПРН та компетентностями

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за усіма підкритеріями Критерію 1. Проте за підкритеріями 1.1.; 1.2 та 1.3. є недоліки, що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ЗВО представлено три версії ОП Менеджмент і адміністрування – 2016, 2019, 2020 років (<https://nmv.pnu.edu.ua/bakalavrat/073>). ОП Менеджмент і адміністрування була започаткована у 2016 році (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/03/OP-MOA-2016-bak.pdf>), а потім оновлена у зв'язку із введенням Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент для першого (бакалаврського) рівня освіти у 2019 році (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/03/OP-MOA-2019-bak.pdf>) та більш удосконала у 2020 році (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/03/OP-MOA-2020-bak.pdf>), коли почалася найактивніша праця зі стейкхолдерами. ОП 2020 року має наступну структуру: обсяг ОП за кредитами ЄКТС – 240 кредитів, термін навчання – 3 роки 10 місяців, що відповідає вимогам законодавства та Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент для першого (бакалаврського) рівня освіти. Обсяг дисциплін за вибором складає 60 кредитів ЄКТС (25%). Вимога щодо спрямування мінімального (50%) обсягу ОП для здобуття загальних і спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «Менеджмент» дотримана. За обсягом, змістом і логікою побудови ОП Менеджмент і адміністрування відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для першого (бакалаврського) рівня та Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (https://kmim.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/67/2021/03/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%9C%D0%97%D0%95%D0%94_2020.pdf) має чітку структуру, виділені обов'язкові компоненти ОП (цикл загальної підготовки – 39 кредитів ЄКТС, цикл професійної підготовки – 126 кредитів ЄКТС, практична підготовка – 12 кредитів ЄКТС), вибіркові компоненти (цикл загальної підготовки – 9 кредитів ЄКТС, цикл професійної підготовки – 51 кредит ЄКТС), атестація роботи – 3 кредити ЄКТС. Зміст і структура ОП змінюються щороку, що пояснюється прагненням до вдосконалення ОП, пропозиціями стейкхолдерів. В ОП 2016 та 2019 років вибіркові дисципліни вивчаються протягом усього періоду

навчання - з 1 по 8 семестри; в ОП і НП 2020 року передбачено варіант вивчення всіх обов'язкових дисциплін протягом усього періоду навчання (з 1-8 семестри), вибіркових - із 3-8, що є логічним у зв'язку з більш свідомим вибором дисципліни здобувачем. У сукупності ОК складають логічну взаємопов'язану систему та дозволяють досягти заявлених цілей і програмних результатів навчання; ОП є збалансованою за часом навчання. Аналіз змісту силлабусів дозволив встановити, що загалом ОК дозволяють досягти ПРН. У результаті аналізу Методичних рекомендацій до виконання курсових робіт (ОК 35. Курсова робота з дисципліни «Менеджмент»), ЕГ зазначено відсутність рекомендованої тематики у зазначеному Додатку А, хоча на сайті представлений повний перелік запропонованих тем (<https://kmim.pnu.edu.ua/%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81%d0%be%d0%b2%d1%96-%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b8/>). Деякі викладачі не мають публікацій за напрямом дисциплін, які викладають, бо робота в цьому контексті має посилювати фахову діяльність викладача (Романюк Т.М. ОК 26. Самоменеджмент, не представлені публікації з менеджменту; відомості СО табл. 2). Не зазначені посилення в силлабусах на праці викладачів стосовно дисциплін, які ними викладаються (Мацьків В.В. ОК 17. Фінанси, ОК 18. Інвестування). Простежується невідповідність структурно-логічної схеми навчального плану, а саме: за навчальним планом ОК Етика бізнесу вивчається у 3 семестрі, а згідно структурно-логічної схеми - у 4 семестрі.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз змісту ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності 2020 р. свідчить про її відповідність предметній області спеціальності 073 Менеджмент, що встановлено на основі аналізу переліку та змісту ОК (за навчальними планами, силлабусами) у співставленні з вимогами Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Усі ПРН, ЗК та СК, які визначені Стандартом ВО за вказаною спеціальністю передбачені у даній ОП. Відповідність оновленої ОП 2020 р. предметній області спеціальності "Менеджмент" підтверджується і змістом освітніх компонентів, серед яких "Менеджмент", "Операційний менеджмент", "Управління персоналом", "Управління господарською діяльністю підприємств", "Самоменеджмент" та інші, які в сукупності дозволяють досягти ПРН заявлених у ОП. Об'єктом вивчення всіх версій ОП є управління організаціями та їх підрозділами. Усі програмні результати навчання забезпечуються освітніми компонентами, що включені до обов'язкової складової програми, хоча й вибіркові дисципліни відповідають за їх досягнення. Перелік ОК, передбачений ОП 2020 р., повною мірою забезпечує досягнення цілей. Інтерв'ю з випускниками (Романюк Н., Дем'яник А., Бринецька Ю., Клімковська Ю.) та роботодавцями (Харук Р., Атаманюк В., Попова О., Бартків І., Лаврів М., Макота Г.) підтвердили, що перелік і зміст освітніх компонентів здебільшого відповідають запитам сучасного бізнес-середовища та ринку праці. Проте за окремими дисциплінами має місце невідповідність заявлених у матриці відповідності ПРН ОК. Зокрема, передбачається, що у результаті вивчення дисципліни "Стратегічне управління" здобувач освіти буде вміти визначити концептуальні засади реформування системи державного управління та місцевого самоврядування, напрями вдосконалення управління національним та регіональним розвитком (ПРН 19), однак за змістом дисципліна сфокусована на рівні організації.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» регламентується Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/vilnuj-vubir.pdf>), а також Положенням про порядок навчання студентів за індивідуальним графіком у ДВНЗ (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/09/%D0%BD%D0%Bo%D0%BA%D0%Bo%D0%B7-628.pdf>). В ОП та навчальному плані представлено вибіркові дисципліни, що пропонуються студентами в обсязі, передбаченому законодавством, які дозволяють сформувати індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти. Забезпечення ІОТ відбувається через вибірковий компонент навчального плану (60 кредитів ЄКТС, 25% - дисципліни вільного вибору студента). За посиланням (<https://kmim.pnu.edu.ua/бакалавр/>) розміщені переліки вибіркових дисциплін ОП, а також електронні форми опитування здобувачів стосовно вибіркових дисциплін, що забезпечує відкритість і зрозумілість передбаченої процедури. Випускові кафедри, що забезпечують читання навчальних дисциплін вільного вибору, оприлюднюють дисципліни вільного вибору студента на веб-сторінці кафедри (жовтень-листопад навчального року, що передує року вивчення навчальних дисциплін вільного вибору). Студенти ознайомлюються з порядком, термінами й особливостями запису та формування груп, із переліком дисциплін, які пропонуються (березень-квітень). Протягом 1-2 тижня квітня студенти денної форми навчання освітнього ступеня бакалавр записуються на вивчення вибіркових дисциплін на кафедрах факультету, що забезпечують їх викладання. Здобувачеві вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору та запропоновано здійснити новий вибір у випадку, якщо кількість здобувачів вищої освіти, що здійснили одночасний вибір вказаної кількості дисциплін із пакету ОП, за якою навчаються, є меншою за 15 осіб за освітніми рівнями молодшого бакалавра, бакалавра. Під час зустрічі зі студентами (Хоптій Н.) було підтверджено факт здійснення вільного вибору дисциплін, достатній рівень інформованості здобувачів щодо процедури та варіантів вибору і дотримання принципів академічної свободи. Здобувач вищої освіти має змогу скористатися правом вільного вибору тематики курсової, бакалаврської робіт, їх керівників, а також запропонувати свою тематику крім наданого рекомендованого переліку після узгодження з керівником (Квасній В., Ключа Т.). Групи самостійно обговорюють і приймають рішення (шляхом голосування) щодо вибору тих чи інших дисциплін (якщо більшість вибрала ту чи іншу дисципліну - меншість погоджується на

такий вибір). ЕГ вважає, що ЗВО та кафедра менеджменту і маркетингу створюють достатні умови щодо способу реалізації права студентів на вільний вибір дисциплін і ОП 2020 року створює для цього достатні умови.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ЕГ підтверджує, що навчальним планом ОП передбачено 2 обов'язкових практичних підготовки (навчальна та виробнича практики), а також практичні заняття з дисциплін ОП. ПРН за ОП передбачають її безпосереднє практичне спрямування. ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти в обсязі 12 кредитів ЄКТС. Практична підготовка за ОП регламентується Положенням про організацію та проведення практики у ЗВО (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/наказ-805.pdf>). Результати виробничої практики здобувачів прилюдно захищаються на кафедрі (<https://kmim.pnu.edu.ua/%d1%84%do%be%d1%82%do%be%do%b3%do%bo%do%bb%do%b5%d1%80%do%b5%d1%8f/>). Студенти, випускники під час інтерв'ю підкреслили, що крім потужної теоретичної бази, практична підготовка для них є важливою можливістю поглибити знання, підтвердили зацікавленість і відкритість представників підприємств-партнерів (Іваськів Ю., Дем'яник А., Романюк Н.). Бринецька Ю. відзначила задоволеність освітою, що отримала у ЗВО, бо здобула не тільки знання стосовно господарської діяльності підприємства, але й специфічні знання (2 предмети викладались англійською мовою, захист диплому англійською мовою), вважає ОП дуже прогресивною, стимулюючою розвиток ЗЕД у регіоні. Як побажання висловила більшість дисциплін стосовно ЗЕД, комунікацій, ділового спілкування викладати англійською мовою. Романюк Н. відзначила достатність практичної підготовки за ОП, в результаті чого отримала впевненість у собі, своїх знаннях і можливість рухатися далі. Зустріч зі стейкхолдерами дала змогу ЕГ з'ясувати про необхідні компетентності майбутніх випускників за ОП, що є конкурентними на ринку праці у м. Івано-Франківську, Івано-Франківській області та за кордоном (Харук Р., Атаманюк В., Попова О., Бартків І., Лаврів М., Макота Г.), а саме акцентували увагу на гнучкому мисленні, знаннях і навичках, необхідних у міжнародній торгівлі, орієнтування в ринкових відносинах і в потребах виробництва товарів, зазначили побажання поглибленого знання за напрямком інвестицій, покращення викладання іноземною мовою. Під час зустрічі з фокус-групою здобувачів з'ясовано, що започаткована практика проведення гостьових лекцій-зустрічей із практиками-менеджерами ЗЕД (листопад, 2020 р., директором ТОВ "Інтелком" Атаманюк В.) (Іваськів Ю.). Інтерв'ювання роботодавців засвідчило їх готовність надавати умови для проходження практики студентам, а також зазначено відповідність ОП їх побажанням і вимогам. Здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності, набувається під час виробничої практики, що відбувається на базі підприємств, підтверджена відповідними угодами про співпрацю (<https://kmim.pnu.edu.ua/%d1%83%do%b3%do%be%do%b4%do%b8-%do%bf%d1%80%do%be-%d1%81%do%bf%d1%96%do%b2%do%bf%d1%80%do%bo%d1%86%d1%8e/>). ЕГ вважає, що практична підготовка в межах ОП Менеджмент ЗЕД.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Задача набуття студентами соціальних навичок вирішується в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та в межах ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності в ході навчальної та позанавчальної роботи. Зміст ряду ОК передбачає розвиток креативного мислення, комунікативних навичок, швидкість адаптації, навичок командної роботи, риторики та аргументації, зростання особистої ефективності, відповідальності, дисципліни тощо (ОК 1, 3, 4, 6, 7, 13, 16, 19, 20, 23, 25-30, 33). Набуття соціальних навичок передбачено не тільки під час вивчення дисциплін ОП, але й шляхом використання методів навчання, що сприяють формуванню у здобувачів вищої освіти соціальних навичок (робота у групах, ситуаційні вправи, кейси, дискусії). В ході інтерв'ювання студентів встановлено, що формування соціальних компетентностей (soft skills) відбувається як в аудиторний час, так і під час проходження практик та участі здобувачів у громадських заходах: молодіжний центр «Paragraph» (<https://senat.pnu.edu.ua/%D1%81%D1%82%D1%83%Do%B4%Do%B5%Do%BD%D1%82%Do%Bo%Do%BC/%Do%BC%Do%BE%Do%BB%Do%BE%Do%B4%D1%96%Do%B6%Do%BD%Do%B9%Do%B8-%D1%86%Do%B5%Do%BD%D1%82%D1%80-paragraph/>); центр Студентського розвитку (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%Do%A1%D1%82%D1%83%Do%B4%Do%B5%Do%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%Do%BA%Do%B8%Do%B9_%Do%BF%D1%83%D1%82%D1%96%Do%B2%Do%BD%Do%B8%Do%BA_2020-21-27.01.2021-2.pdf) (Савич Д.). ЕГ підтверджує, що в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» створено сприятливе середовище для соціалізації молоді та відпрацювання soft skills.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. ОП розроблена відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1165.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП відповідає законодавчим нормам і становить 240 кредитів. Обсяг часу, що відведений для навчальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання згідно Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ЗВО (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/09/polozhennya2020_org_os_proc_new.pdf) (р. 2., п.1) має становити: з нормативних дисциплін циклу загальної підготовки – 1/3 від загальної кількості годин (10 год. в одному кредиті ЄКТС); з дисциплін циклу професійної підготовки, з нормативних дисциплін професійної та практичної підготовки – від 1/3 до 2/3 від загальної кількості годин (від 10 до 20 годин в 1 кредиті ЄКТС); для самостійної роботи - не менше 1/3 та не більше 2/3 загального навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни (не повинна перевищувати 67 % загального обсягу годин). Детальний аналіз навчального плану 2020 р. дозволив встановити, що дана норма дотримана повною мірою стосовно усіх ОК ОП. Обсяг самостійної роботи для нормативних дисциплін циклу загальної підготовки становить 2/3 загального навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни (66,6%); для більшості обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки - 66,6 % (для окремих із них: 55,5% - Бізнес-планування, Організація зовнішньоторговельних операцій; 57,7 - світовий ринок товарів і послуг; 61% - Управління господарською діяльністю підприємства, Операційний менеджмент; 62,9% - Менеджмент; 65,5% - Управління персоналом, Стратегічне управління, ЗЕД). Для вибіркового циклу загальної підготовки - 66,6 %; для більшості вибіркового циклу професійної підготовки - 66,6 % (для окремих із них: 55,5% - Управління конкурентоспроможністю підприємств, Міжнародні транспортні перевезення, Електронна комерція, Теорія та практика переговорного процесу, Управління операціями з експорту-імпорту, Міжнародні фінанси, Експертиза товарів, Захист прав споживачів, Міжнародна торгівля, Комунікативний менеджмент, Транскордонне та прикордонне співробітництво, Ціноутворення на світових ринках, Управління інноваціями, Управління ризиками у ЗЕД; 57,7 - Антикризове управління, Міжнародний менеджмент). На думку ЕГ, такий розподіл дозволяє повною мірою опанувати матеріал, передбачений тематичним змістом дисциплін і досягти заявлених в ОП ПРН (зокрема, ПРН 18-20). Максимальне аудиторне тижневе навантаження за очною (денною) формою навчання не перевищує 22 год. Під час інтерв'ювання фокус-групи здобувачі висловили, що навантаження під час вивчення ОК є помірним, що їх повністю задовольняє (Клебан А., Ровенко В.). Опитування щодо виявлення фактичного навантаження здобувачів є підґрунтям виявлення основних проблем (<https://vvrpr.pnu.edu.ua/забезпечення-психолого-педагогічного/>). Обсяг ОП та ОК (у кредитах ЄКТС) у цілому є відповідним для досягнення цілей і ПРН.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка за дуальною формою освіти за ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності не здійснювалась і не здійснюється. Але ЗВО розроблено в 2019 році Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», що визначає порядок здобуття вищої освіти за дуальною формою здобуття освіти (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/Положення-дуальна-освіта.pdf>).

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Програмні результати навчання за ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності передбачають її безпосереднє практичне спрямування. Практична підготовка в межах ОП організована на достатньому рівні та дозволяє здобути заявлені компетентності. Створені достатні умови для формування soft skills в межах навчального процесу та у позааудиторній діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

слабкі сторони: Зміст окремих ОК не відповідає заявленим ПРН. Простежується невідповідність навчального плану структурно-логічній схемі ОП Деякі викладачі не мають публікацій за напрямом дисциплін, які викладають; не всі викладачі зазначають посилання в силлабусах на свої наукові праці стосовно дисциплін, які викладають. Рекомендації. Оновити матрицю забезпечення ПРН відповідними ОК ОП та внести зміни до силлабусів дисциплін, зокрема, ОК 27. Більш активно долучати до формування ОК роботодавців шляхом проведення роз'яснювальної роботи щодо свого права у наданні пропозицій щодо доповнення тих ПРН, що визначені Стандартом вищої освіти. Привести у відповідність навчальний план до структурно-логічної схеми ОП. Рекомендовано посилити науково-

публікаційну активність викладачів за напрямом дисциплін, які викладаються, бо робота в цьому контексті має посилювати фахову діяльність викладача. Доцільно у силлабусах подавати посилання на наукові праці викладача, який забезпечує відповідну дисципліну.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ЕГ констатує достатній рівень відповідності ОП та освітньої діяльності вимогам підкритеріїв 2.1, 2.3-2.6, 2.8, наявність недоліків за підкритеріями 2.2. Виявлені недоліки за підкритеріями 2.2 не мають фундаментального впливу на якість освітньої діяльності. Недоліки за підкритеріями 2.2 не є критичними, оскільки не заважають досягненню цілей ОП, їх врахування та виправлення буде сприяти розвитку ОП. Використовуючи голістичний підхід, очевидну орієнтованість ОП на вдосконалення, ЕГ пропонує рівень відповідності В за критерієм 2 в цілому.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Процедура вступу за ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності та всі правила прийому на навчання відповідають чинному законодавству, розроблені приймальною комісією та затверджені Вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 29 грудня 2020 року, протоколом №11 (<https://admission.pnu.edu.ua/правила-прийому-університету-2021-року/>). Правила прийому оприлюднені на офіційному сайті відповідно до посилання (<http://surl.li/jlao>), мають чіткі та зрозумілі вимоги щодо прийому на навчання, джерел фінансування, обсягів замовлення, строків прийому заяв і документів, а також конкурсного відбору та наказів про зарахування. Зокрема, вступ за даною ОП передбачений за результатами ЗНО (на базі повної середньої освіти) та на базі молодшого спеціаліста (в рамках добору на 2 і 3 курс даної ОП). Також на сайті університету оприлюднено додаток 4 до Правил прийому (<https://admission.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2020/12/5.-%Do%94%Do%BE%Do%B4%Do%Bo%D1%82%Do%BE%Do%BA-4-2021.pdf>), в яких чітко визначено, які предмети ЗНО є обов'язковими (українська мова та література, математика) для вступу за даною ОП, а які можна обирати серед заявленого переліку (історія України або іноземна мова, або біологія, або географія, або фізика, або хімія), а також вагові коефіцієнти кожного з предметів. Вступ за даною ОП на базі молодшого спеціаліста (в рамках добору на 2 і 3 курс даної ОП) щодо додатку 2 до Правил прийому (<https://admission.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2020/12/3.-%Do%94%Do%BE%Do%B4%Do%Bo%D1%82%Do%BE%Do%BA-2-2021.pdf>) передбачає наявність сертифікату ЗНО з української мови та літератури (обов'язково) та з математики або історії України, або іноземної мови, або біології, або географії, або фізики, або хімії (один на вибір), а також фахове випробування (тестування), що включає питання з таких дисциплін: менеджмент, міжнародні економічні відносини (https://admission.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2021/02/073_%Do%9C%Do%97%Do%95%Do%94-%Do%B1%Do%Bo%Do%BA%Do%BB%Do%Bo%Do%B2%D1%80-%Do%BC%D1%81.pdf). Правила прийому не містять ознак дискримінації для потенційних вступників за даною ОП, що підтверджується положеннями, викладеними у п. 14 зазначених Правил прийому.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Прийом на навчання за ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності на базі ПЗСО відбувається із зарахуванням балів сертифікатів ЗНО. Предмети визначаються додатком 4 Правил прийому університету 2020 р., 2021 р. (Правила прийому університету 2020 р. у прикріпленому додатку; <http://surl.li/jlao>), а саме, це: українська мова та література; математика; іноземна мова; географія (2020 р.); українська мова та література; математика; історія України або іноземна мова, або біологія, або географія, або фізика, або хімія на вибір студента (2021 р.). Такий перелік конкурсних предметів допомагає побачити в абітурієнтів необхідні знання для подальшого освоєння ОП, а також надає широкі можливості для вступу потенційним абітурієнтам. Врахування актуальних потреб ОП здійснюється ЗВО відповідно до визначеного механізму, що складається із внесення пропозицій кафедрою менеджменту і маркетингу до приймальної комісії щодо переліку конкурсних предметів, вагових коефіцієнтів і мінімального балу ЗНО; прийняття на основі цього Вченою радою рішення; затвердження рішення наказом ректора ЗВО. Мінімальний бал ЗНО встановлено на рівні 100 балів, що відповідає мінімальному балу, встановленому умовами прийому на 2021 р. Для вступу на навчання на II-III курси на основі здобутого ОКР молодший бакалавр, згідно додатка 2 Правил прийому університету, необхідно мати сертифікат ЗНО з української мови та літератури, ЗНО з математики або історії України та здати фахове випробування (тестування) з

менеджменту (2020 р.); сертифікат ЗНО з української мови та літератури, ЗНО (за вибором вступника) та здати фахове випробування (тестування) з менеджменту, що включає питання з таких дисциплін: менеджмент, міжнародні економічні відносини (2021 р.; <http://surl.li/jlao>). Програми вступних випробувань формуються та переглядаються робочими групами щорічно, затверджуються наказом ректора ЗВО, потім у встановлені терміни після обговорень і затверджень на рівні кафедр та факультету програми подаються на розгляд до приймальної комісії (<https://admission.pnu.edu.ua/> приймальна-комісія/засідання-приймальної комісії-вступ/). Згідно Додатку 1 Правил прийому університету 2020 р. (Правила прийому 2020 р. у прикріпленому додатку) датою вибору ОП є 01.09.2022 р., тобто здобувач, вступаючи на 1 курс за спеціальністю, через 2 роки може обрати дану ОП (здобувачеві пропонуються 2 ОП за вибором) та продовжити навчання за даною ОП або ОП "Менеджмент і адміністрування" відповідно поданій заяві; у 2021 р. (<http://surl.li/jlao>) датою вибору ОП є 01.09.2023 р., тобто умови вступу залишилися такі ж. Отже, вступаючи до ЗВО за спеціальністю 073 Менеджмент, здобувач не володіє конкретною інформацією щодо навчання за ОП та розподілом за ОП, який відбувається через 2 роки після вступу, що підтверджено під час зустрічі зі здобувачами.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, відображені у Положенні про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/2hOfQHF>), що введено в дію наказом ректора №1 від 03.01.2017 р. та Положенні про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/7hOfi9o>), що введено в дію наказом ректора №1 від №191 від 01.04.2015 р. Існують чіткі правила щодо кожної процедури в окремих положеннях, які розміщені на сайті та в разі потреби є доступні для розгляду студентам. Правила є достатньо зрозумілими та чіткими. Університет визнає еквівалентними та перезараховує результати навчання учасників освітнього процесу з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS (або використовується система оцінювання навчальних здобутків учасників освітнього процесу країни закладу-партнера у випадку, якщо система кредитів ECTS не передбачена). Організаційний супровід програм академічної мобільності в Університеті, а також надання всієї необхідної методичної допомоги та контроль за цим процесом здійснює відділ міжнародних зв'язків (ВМЗ) та координатор ECTS відповідного навчального підрозділу (він же здійснює всі перезарахування на підставі наданого учасником освітнього процесу документа з переліком і результатами вивчення тих або інших дисциплін, який є завіреним закладом-партнером), результати підсумкової атестації студентів у період навчання у закладі-партнері представляються за прийнятою там шкалою і переводяться у шкалу, прийнятну в Університеті. Є випадки перезарахування кредитів ECTS дисциплін при переведенні студентів із інших ЗВО (на 2 курс, 2 семестр, студент ОП «Менеджмент ЗЕД» після відрахування його з числа студентів за академічну неуспішність (наказ №18/06-12-с від 27.01.20 р.). ЕГ зазначена практика визнання результатів навчання під час академічної мобільності за даною ОП.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання у неформальній освіті регламентується Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf). Для зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін здобувач вищої освіти за заявою звертається до декану факультету на підставі сертифіката про практику/стажування, або сертифіката про проходження тренінгу, семінару, вебінару тощо, рішенням якого за погодженням із завідувачем відповідної кафедри або на підставі висновку експертної комісії відповідної кафедри відбувається зарахування навчальних дисциплін (коли одноосібне рішення деканом факультету не прийняте, але є підстави для зарахування дисциплін). Експертна комісія робить висновок про можливість або неможливість зарахування дисципліни (повне зарахування, часткове зарахування та відмову у зарахуванні результатів неформальної освіти. Результати неформального навчання не приймаються до уваги та не присвоюються кредити з дисциплін, які не відповідають вимогам відповідної ОП щодо формування запланованих компетентностей. ЕГ зазначено проходження курсів викладачами та здобувачами вищої освіти на онлайн платформі Coursera (<https://pnu.edu.ua/?s=Coursera+>), про що свідчать відповідні сертифікати (файл питання 18; <https://kmim.pnu.edu.ua/неформальна-освіта-студентів/>). У ЗВО є платформа для розвитку неформальної освіти молодіжний центр «Paragraph» (<https://senat.pnu.edu.ua/%D1%81%D1%82%D1%83%Do%B4%Do%B5%Do%BD%D1%82%Do%Bo%Do%BC/%Do%BC%Do%BE%Do%BB%Do%BE%Do%B4%D1%96%Do%B6%Do%BD%Do%B9%Do%B8-%D1%86%Do%B5%Do%BD%D1%82%D1%80-paragraph/>); центр Студентського розвитку (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%Do%A1%D1%82%D1%83%Do%B4%Do%B5%Do%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%Do%BA%Do%B8%Do%B9_%Do%BF%D1%83%D1%82%D1%96%Do%B2%Do%BD%Do%B8%Do%BA_2020-21-27.01.2021-2.pdf). Кафедра започаткувала роботу щодо здійснення постійного інформування здобувачів вищої освіти про можливість отримання та визнання результатів неформальної освіти в ЗВО (<https://kmim.pnu.edu.ua/неформальна-освіта-студентів/>). На даний момент конкретних прикладів застосування визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті за ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Визначеність чітких і зрозумілих правил прийому на навчання, які є у вільному доступі на сайті. Наявність чітких і зрозумілих процедур перезарахування результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема, під час академічної мобільності. Є практика переведення та зарахування осіб з інших ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутність конкретної інформації щодо навчання за ОП для здобувача при вступі на спеціальність. Рекомендація: проводити вступ на ОП, а не на спеціальність загалом, оскільки це обмежує поінформованість абітурієнтів про зміст їхнього навчання

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Експерти вважають, що освітній процес за ОП Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності в цілому відповідає вимогам Критерію 3. Виявлений недолік за підкритерієм 3.2 не має фундаментального впливу на якість освітньої діяльності. ОП загалом відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 3.1, 3.3 та 3.4. Чітко та зрозуміло викладені «Правила прийому». Затверджені положення, що регламентують визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, та визнання результатів навчання, отриманих внаслідок неформальної освіти. Тому ОП загалом відповідає визначеному критерію В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми навчання за ОП МЗЕД для рівня бакалавр є очна (денна) та заочна. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ ПНУ імені Василя Стефаника (<https://bit.ly/3rtMLIJ>) реалізується у формах: навчальні заняття, практична підготовка, контрольні заходи, самостійна робота, які в сукупності дозволяють досягти ПРН. Основними видами навчальних занять є: лекція, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Методи навчання враховують особливості знань ОП МЗЕД і змісту ОК. Лекції проводяться в форматі методу проблемного викладу, лекція-дебати з використанням інтерактивних технологій Zoom, Kahoot, Google Meet, Viber, мультимедійні презентації. Під час практичних занять використовуються наступні методи - ділові ігри, кейс-метод, метод команд, що підтверджено при зустріч ЕГ зі здобувачами та випускниками ОП. Платформа дистанційного навчання D-learn активно використовується здобувачами та НПП до та під час карантинних заходів, що підтверджено НПП, здобувачами на зустрічах з ЕГ. Також здобувачами ОП підтверджено можливість вибору тем курсових і кваліфікаційних робіт, наукової роботи, узгодження або заміна керівника, можливості студентської мобільності (<https://cutt.ly/fhO7xCK>). На зустрічі ЕГ з НПП за ОП продемонструвало розуміння НПП важливості відповідності методів навчання та викладання ПРН, що передбачені ОП. Відповідність ПРН обраним методам відображається в силабусах ОК. ЕГ знайшла підтвердження, що для досягнення ПРН використовуються сучасні підходи та технології навчання. Свідченням студентоцентрованого підходу ОП МЗЕД можна відзначити право вільного вибору вибіркових дисциплін, вибір питань до обговорення на семінарських заняттях, тем науково-дослідних завдань, місць проходження практики, можливість навчатися за індивідуальним графіком навчання (<https://bit.ly/3s20C9v>), що було підтверджено при зустрічі зі здобувачами та випускниками з ЕГ. Здобувачі ОП ознайомлені з Положеннями про Порядок реалізації здобувачами вищої освіти ПНУ права на вільний вибір навчальних дисциплін” (<https://bit.ly/3s9Msmu>) та «Про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ПНУ» (<https://cutt.ly/3toqdlQ>), що розкривають можливості та права академічної свободи студента. Академічна свобода викладача регламентується Статутом університету (п.4.4.) (<https://bit.ly/3culkKw>), передбачає можливість вільно обирати зміст, форми і методи навчальної, методичної та наукової діяльності, визначати форми і методи поточного і підсумкового контролю, що представлено у силабусах. НПП активно користуються Путівник для науковця (<https://bit.ly/3tZO6Zo>) та студента (<https://bit.ly/3lXIZWO>). У цілому ЕГ дійшла висновку, що форми та методи

навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОП МЗЕД цілей і ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо організації освітнього процесу міститься у Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://bit.ly/3rtMLLJ>). Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання надається викладачем на початку навчального семестру. Силабуси ОП МЗЕД 2020 р. обов'язкових і вибіркового ОК розміщені на сайті кафедри менеджменту та маркетингу (<https://bit.ly/3s7SaVW>), також представлені силабуси за попередні роки. ЕГ протягом зустрічей зі здобувачами ОП МЗЕД пересвідчилась, що викладачі надають план лекційних, практичних занять, ознайомлюють з рекомендованою літературою, змістом та строками виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи, критеріями оцінювання кожного виду контролю. Здобувачам ОП також доступні навчальні матеріали в системі дистанційного навчання D-learn, що спрощує роботу під час карантинних обмежень. Проведений аналіз ЕГ методичних рекомендацій до виконання КР з ОК 35 КР з Менеджменту, наведений в звіті про СО, показав відсутність тематики курсових робіт, хоча на сайті представлено повний перелік КР з ОК 35 КР з Менеджменту (<https://bit.ly/3wKnIoB>). ОК 36 КР з Зовнішньоекономічної діяльності тематика, представлена в методичних рекомендаціях, але не представлена на сайті кафедри. Також за критеріями оцінювання КР ОК 36 на виклад змісту курсової роботи (ступінь розкриття теми) надається лише 20 балів з 50 балів, захист складає 50 балів максимально. В цілому ЕГ відзначає, що всі учасники освітнього процесу за ОП МЗЕД своєчасно отримують доступну та зрозумілу інформацію щодо цілей, змісту, ПРН, порядку та критеріїв оцінювання в межах ОК у формі силабусів і навчально-методичного забезпечення.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час проведення експертизи ЕГ було виявлено, що викладачі кафедри менеджменту та маркетингу стимулюють і фасилітують дослідницьку діяльність здобувачів через участь у щорічних студентських наукових конференціях (<https://bit.ly/3dPGqom>), включення дослідницької компоненти в освітній процес, в тому числі в рамках роботи наукового гуртка «Розвиток науково-технічного потенціалу регіонів та його роль у формуванні конкурентоспроможної національної економіки» під керівництвом проф. Ткача О. (<https://bit.ly/3dPjKcX>), зокрема підготовку, публікацію студентами тез доповідей, фахових статей, участі здобувачів у всеукраїнських і міжнародних конференціях, участі у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт зі спеціальності «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Спілкування ЕГ з різними групами стейкхолдерів було підтверджено приклади того, що політика розвитку наукової складової освіти ПНУ реалізується, зокрема, через залучення студентів та НПП до активного поєднання навчальної та дослідницької роботи.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення ОК НПП за ОП МЗЕД здійснюється з урахуванням сучасного міжнародного досвіду, розвитку науки, потреб роботодавців. Затвердження та зміни робочих навчальних програм дисциплін, силабусів, інших навчально-методичних матеріалів здійснюються відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу». Ініціаторами оновлення ОК є, насамперед, НПП, які забезпечують викладання ОК на ОП. ЕГ встановлено, що доц. Мацола С., яка після проходження дистанційного навчання на платформі Coursera «International and Cross-Cultural Negotiation», «Intercultural Management» (<https://bit.ly/3a2R1sR>) оновила зміст ОК Комунікативний менеджмент, що викладається англійською мовою. Доц. Гринів Л. на основі проведених досліджень, що були опубліковані у фахових публікаціях, в тому числі міжнародному журналі, який індексується в наукометричній базі Scopus (<https://bit.ly/3azbJIS>), запропонувала оновлення змісту ОК Логістика щодо логістичних ризиків і аутсорсингу. Вплив на зміст ОК мають здобувачі ОП, які в процесі навчання, під час анкетування, за участі у засіданнях вченої ради факультету висловлюють побажання та рекомендації. Також керівництво ЗВО, структурного підрозділу вносить зміни до циклу дисциплін загальної підготовки (за рішенням Вченої ради університету), самостійного вибору студента (за рішенням вчених рад навчальних підрозділів). Ознайомлення ЕГ з навчально-методичним забезпеченням ОК, що представлено в особистих кабінетах НПП дистанційної платформи D-learn, на сайті кафедри (<https://bit.ly/3t7xaQP>), а також в Електронному архіві наукових та освітніх матеріалів бібліотеки ПНУ засвідчує регулярність перегляду та оновлення змісту ОК ОП МЗЕД.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Міжнародна академічна мобільність на ОП регулюються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу (<https://bit.ly/3u1hleF>), Стратегією інтернаціоналізації університету (<https://bit.ly/39mpbYi>), угодами про співпрацю з університетами-партнерами (<https://bit.ly/3wJWqP9>). ЕГ виявлено, що протягом 2013-2019 рр. проф.Ткач О.В., проф. Романюк М.Д., доц. Михайлів Г.В., доц. Мацола С.М. брали участь у двох проєктів ЄС, зокрема, TEMPUS «Набуття професійних та підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» («BUSEEG-RU-UA») (<https://bit.ly/3s8GUbU>), та проєкту ЄС ERASMUS+ KA 2 «Удосконалення практико-орієнтованої підготовки викладачів професійної освіти і навчання (ITE-VET)» (<https://bit.ly/3dRozZo>). В рамках проєктів НПП кафедри взяли участь у семінарах, підвищенні кваліфікації викладачів на базі університетів партнерів ЄС, публікації спільних наукових праць з науковцями університетів партнерів ЄС та України. В рамках проєкту ITE-VET здобувачі ОП пройшли 2-3 тижневі стажування: Гринишин Ю. на базі Віденського економічного університету (Австрія) 2018 р. (<https://bit.ly/3sakt6e>), Коцовський Е. в Університеті Констанц (Німеччина) 2017 р., Гвоздячук Ю. в Університеті Валенсії (Іспанія) 2017 р. Також Гвоздячук Ю. беруть участь в академічному обміні за Програмою ЄС ERASMUS+KA1 навчалася в Лілльському університеті науки та технології, Франціяна програмі Бізнес і адміністрування. Наявні укладені угоди про співпрацю з Університетом Валенсії (Іспанія) та університетом Констанца (Німеччина). Здобувачі освіти та НПП мають безкоштовний доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

ЕГ знайшла підтвердження, що сильними сторонами є активне використання інтерактивних методів навчання (кейс-метод, ділові ігри, мультимедійні презентації). Наявність власної електронної платформи D-learn, яка забезпечує викладачам можливість дистанційного навчання, оновлення навчально-методичних матеріалів, а також вільний доступ здобувачів до освітнього середовища. Наявність у членів групи забезпечення публікацій у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, а також сертифікатів про міжнародне стажування, сертифікати про знання англійської мови B2. Студентоцентричний підхід втілюється в межах освітнього процесу при виборі тематики КР, кваліфікаційних робіт, форм і методів навчання. Проведення занять ОК і захисту кваліфікаційних робіт англійською мовою. Системність науково-дослідної роботи, участь в міжнародних проєктах поєднується з освітою здобувачів, участю у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, можливостями академічної мобільності. Динамічний розвиток різноманітних форм інтернаціоналізації освіти і науки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Рекомендовано впроваджувати інноваційні методики викладання з використанням бізнес-симуляцій, тренінгового підходу проведення лекцій, сучасних інформаційних програмних продуктів. Рекомендовано активізувати залучення до наукової діяльності студентів заочної форми навчання ОП. Активізувати використання потенціалу міжнародної співпраці, завдяки проєктам віртуальної, міжнародної та внутрішньої академічної мобільності здобувачів і НПП ОП МЗЕД.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Експерти вважають, що навчання та викладання за ОП МЗЕД в цілому відповідає вимогам Критерію 4. ОП загалом має достатній рівень відповідності ОП та освітньої діяльності вимогам підкритеріїв 4.1, 4.3-4.5, наявність недоліків за підкритеріями 4.2. Виявлені недоліки за підкритеріями 4.2 не мають фундаментального впливу на якість освітньої діяльності. Загалом форми, методи навчання та викладання відповідають належному рівню для досягнення заявлених ПРН та ОК за ОП МЗЕД у цілому; здобувачам вчасно і доступно надається вся необхідна інформація щодо ОК за ОП; ОП дозволяє поєднувати навчання та наукові дослідження, НПП щорічно оновлюють зміст ОК.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (<https://bit.ly/3rtMLIJ>) за ОП МЗЕД за рівнем контролю розрізняють: самоконтроль, кафедральний, факультетський (інститутський), ректорський. В освітньому процесі використовуються види контролю: вхідний, поточний, підсумковий та відстрочений. Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, які забезпечують цей курс. Поточний контроль проводиться НПП на всіх видах аудиторних занять. Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування в системі дистанційного навчання. Формою поточного контролю є проведення ректорських контрольних робіт (зрізи поточних та залишкових знань), які проводяться відповідно до Наказу «Про проведення зрізів залишкових знань» (<https://bit.ly/3274jQI>). Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів вищої освіти певного освітнього рівня на проміжному або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль і атестацію. Семестровий підсумковий контроль з певної навчальної дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача вищої освіти. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену чи заліку у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою навчальною програмою дисципліни. Атестація випускників проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та контрольні заходи містяться у Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (<https://bit.ly/3rtMLIJ>) та Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаніка» (<https://bit.ly/3sdCVLi>). Під час зустрічі зі здобувачами ОП МЗЕД ЕГ встановила, що на початку викладання кожної навчальної дисципліни НПП ознайомлюють здобувачів освіти з її змістом, видами контролю, шкалою оцінювання, програмними вимогами, які відображені в: п.8 Контроль та оцінка якості навчального процесу та п.3. Організація семестрового (підсумкового) контролю; п.6. силабусів Система оцінювання курсу. Силабуси всіх ОК розміщені на сайті кафедри (<https://bit.ly/3d7iknH>). При вивченні ОК Вступ до спеціальності здобувачів знайомлять з основними документами, а саме силабусами ОК, положеннями та наказами ЗВО, якими регулюються питання оцінювання та проведення контрольних заходів. Під час он-лайн зустрічі здобувачі вказали, що критерії оцінювання є чіткими та зрозумілими, а також оприлюдненими заздалегідь під час лекційних та практичних занять.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

У відповідності до Стандарту вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент (<https://bit.ly/3s4OSmp>) підсумкова атестація здобувачів освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. У відповідності до ОП МЗЕД кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів економічної науки (<https://bit.ly/3uFvaiW>). Під час зустрічі з НПП, представниками бібліотеки ПНУ ЕГ виявлено, що кваліфікаційні роботи не зберігаються в інституційному репозитарії ЗВО, неоприлюднені на сайті ПНУ або кафедри, як це передбачено в стандарті вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент та ОП МЗЕД в розділі 3 Форма атестації здобувачів освіти.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Порядок повторного проходження контрольних заходів регулюється Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ПНУ (<https://bit.ly/3rtMLIJ>), Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (<https://bit.ly/39oRDsl>). Студенти мають право звернутися до завідувача кафедри щодо оскарження (апеляції) результатів підсумкового контролю. Звернення оформляється відповідною заявою, в якій вказується вмотивована причина та подається особисто студентом не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів. На основі даного звернення зав.кафедри створює апеляційну комісію. ЕГ встановлено, що оцінювання результатів екзаменаційного контролю здійснюється за визначеною і доведеною студентам кількістю балів за кожну правильну відповідь з урахуванням складності завдання. Підсумкове екзаменаційне оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. При цьому максимально 50 балів студент може отримати за результатами поточного контролю та 50 балів – за результатами складання екзамену. Результати поточного контролю за 4-бальною шкалою переводяться у 50-бальну шкалу. Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Щодо оцінювання кваліфікаційної роботи ЕГ встановлено, що критерії оцінювання за 4-бальною шкалою переводяться у 100 бальну систему. При онлайн-зустрічі зі здобувачами ЕГ було зазначено, що до їх відома доводиться інформація щодо критеріїв та порядку оцінювання, а також можливість

захисту їх прав у разі виникнення конфліктних ситуації та механізм врегулювання конфлікту інтересів. Фактів, які б свідчили про не об'єктивність оцінювання та неефективність контрольних заходів не виявлено. Здобувачі підтвердили, що мають можливість (за письмовою заявою групи) здавати екзамен у тестовій формі на платформі дистанційного навчання D-learn. Також під час он-лайн зустрічей зі студентами та НПП було підтверджено, що на ОП МЗЕД відсутні приклади встановлення індивідуальних графіків складання екзаменів та іспитів здобувачами. Під час зустрічі із здобувачами вищої освіти було підтверджено об'єктивність НПП під час проведення контрольних заходів.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика дотримання академічної доброчесності регламентується документами ПНУ: Кодекс честі ПНУ (<https://bit.ly/2NZhxLI>), Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ПНУ (<https://bit.ly/3lXV3HL>), Положення про запобігання академічному плагіату у (<https://bit.ly/3sIXz7n>). З метою популяризації академічної доброчесності в ЗВО проводяться семінари «ПРОдоброчесність: інструменти впровадження в діяльність закладу вищої освіти» (<https://pnu.edu.ua/blog/2019/09/19/14376/>), семінари школи кураторів, навчання НПП із залученням керівного складу НАЗЯВО (<https://pnu.edu.ua/blog/2020/07/01/21244/>). Напрямок популяризації є активне залучення студентів до наукової роботи, публікація результатів досліджень, участь у конференціях. ЗВО використовує відповідні технологічні рішення протидії порушенням академічної доброчесності Plagiat.pl (<https://plagiat.pl>) Unicheck (<https://unicheck.com/>). Згідно Кодексу честі та Положення про запобігання академічному плагіату видами порушень академічної доброчесності визначають: 1) академічний плагіат; в університеті використовують рекомендовані МОН України системи виявлення текстових збігів, тотожності чи подібності: Plagiat.pl (<https://plagiat.pl>) Unicheck (<https://unicheck.com/>). Відповідно до Наказу ректора (<https://goo-gl.su/T2KfO>) встановлена допустима межа запозичень відповідно до рекомендацій менеджерів систем перевірки на оцінку рівня унікальності «Plagiat.pl» та «Unicheck» складає 50 % за критерієм 5 слів підряд та 25 % за критерієм 25 слів підряд; 2) фабрикація та фальсифікація ; 3) списування Здобувачі ОП цілком розуміють політику ЗВО у напрямку академічної доброчесності та сумлінно її дотримуються. Студентам, починаючи з першого курсу, доводиться інформація, що КР в обов'язковому порядку та без виключень перевіряються на плагіат системою Plagiat.pl, UniCheck. При зустрічі ЕГ зі здобувачами ОП МЗЕД, вони проявили обізнаність щодо можливих наслідків виявлення порушень: доопрацювання з метою усунення цих недоліків, не допуск до захисту кваліфікаційної роботи. Також, відзначено, що звіт подібності не є свідченням плагіату, а визначає лише параметри. Задля встановлення такого факту створюється комісія за участю зав. кафедри, керівника роботи та НПП кафедри. Відповідний висновок щодо виявлення академічного плагіату розглядається і затверджується рішенням кафедри, яким також визначається можливість усунення проявів плагіату. Здобувачам денної та заочної форм навчання надаються консультації щодо написання письмових робіт із наголосом на принципах самостійності, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення плагіату. При аналізі ЕГ звітів подібності КР студентів виявлено, що НПП реагують на факти порушення академічної доброчесності. При виявленні порушень НПП реагують відповідно затверджених положень, повторна перевірка КР здобувача здійснюється на платній основі. Здобувачі освіти та НПП мають безкоштовний доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Розроблені силабуси, дозволяють отримати повне уявлення про всі ОК ОП МЗЕД. Здобувачі ОП МЗЕД є обізнаними з особливостями і правилами проведення контрольних заходів. Проведення екзаменів у тестовій формі на платформі дистанційного навчання D-learn є позитивною практикою. У ПНУ створені умови для свідомого дотримання принципів академічної доброчесності, за ОП МЗЕД перевірки на академічний плагіат підлягають: кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня бакалавра на етапі їх допуску до захисту.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Кваліфікаційні роботи не зберігаються в інституційному репозитарії ПНУ. Рекомендовано формування репозитарію ЗВО для розміщення бакалаврських робіт. Рекомендовано врегулювати механічне переведення оцінок у шкалу ECTS. Рекомендується в обов'язковому порядку перевіряти на академічний плагіат курсові роботи за ОП.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ЕГ вважає, що контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність за ОП МЗЕД в цілому відповідає вимогам Критерію 5. ОП загалом має достатній рівень відповідності ОП та освітньої діяльності вимогам підкритеріїв 5.1, 5.3, 5.4, наявність недоліків за підкритеріями 5.2. Виявлені недоліки за підкритеріями 5.2 не мають фундаментального впливу на якість освітньої діяльності, можуть бути виправлені в короткий термін.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно запиту ЕГ надано додаткові матеріали щодо рівня освіти викладачів ОП МЗЕД, . Також додатково гарантом ОП надано свідоцтва підв. кваліфікації НПП, сертифікати стажування НПП, в тому числі міжнародного, сертифікати B2 з англ. мови НПП. Аналіз відповідності академічної та проф. кваліфікації НПП, задіяних до реалізації ОП МЗЕД, відповідають цілям ОП та ПРН. Переважна більшість НПП мають відповідні наукові публікації, в т. ч. у виданнях, вкл. до наукометричних баз Scopus та Web of Science, статті у фахових виданнях, монографіях, навчально-метод. рекомендації для практич. робіт та самост. роботи студентів, конспекти лекцій, навчально-методичні посібники. Тематика наук, інтересів НПП в переважній більшості відповідає змісту ОК, що ними викладаються. НПП Мацола С., Благун І., Шурпа С., Шеленко Д., Матковський П. мають сертифікати B2 з англійської мови, що дозволяє проводити заняття англійською мовою та здійснювати захисти кваліфікаційних робіт. Кадровий потенціал ОП МЗЕД забезпечують 31 НПП, з яких – 4 доктора наук, професора (13 %), 24 мають наукових ступінь кандидата наук і вчене звання доцента (77%). Переважна більшість НПП працює за основним місцем роботи 90%, також є зовнішні сумісники. Забезпечується виконання чотирьох і більше підпунктів п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності 55% НПП. Однак, ЕГ встановлено, що у 19% НПП виконується три підпункти, 26% - два підпункти. Досягненню цілей ОП та ПРН сприяє публікація наукових праць відповідно з ОК, участь у міжнародних проєктах, міжнародні стажування та професійна діяльність викладачів. Асистент Сікора В. має стаж викладацької діяльності менше двох років, при цьому має практичний досвід (юрист у сфері корпоративного права та інтелектуальної власності ТОВ “Сліпенчук Партнерз”). Доц. Пилько А. включив до переліку фахових статей за ОК Дослідження операцій публікації за 2007 р., 2012 р. У доц. Крижанівської О., асист. Сікори В. тези доповідей конференцій віднесено до фахових публікацій. Проф. Ткач О. не надав перелік публікацій, метод. рекомендацій щодо ОК Організація зовнішньо-торговельних операцій, ОК Світовий ринок товарів і послуг. Доц. Романюк Т.М. представив публікації, що не відносяться до ОК Самоменеджмент. Доц. Борисевич Л. В., яка забезпечує викладання ОК Історія укр. культури представила публікації у виданнях, вкл. до наукометричних баз Scopus, що не відносять до даної ОК. У проф. Романюка М.Д. фахові публікації не відносяться до ОК Теорія організацій. Доц. Благун І.І. надав перелік публікацій, які не відносяться до ОК Операційний менеджмент. У цілому, проведена ЕГ експертиза засвідчила, що академічна та професійна кваліфікація НПП, задіяних до реалізації ОП МЗЕД, у більшій мірі забезпечує досягнення визначених цілей та ПРН. Проте, частині викладачів кафедри необхідно посилити публікаційну активність за тематикою тих курсів, які вони викладають. Проте, частині викладачів кафедри необхідно посилити публікаційну активність за тематикою тих курсів, які вони викладають.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору викладачів ПНУ регламентуються Положенням про порядок заміщення посад НПП (<https://bit.ly/3tWDYAs>) та Положенням про конкурсну комісію університету щодо заміщення вакантних посад НПП (<https://bit.ly/3w47JkS>) чим забезпечується необхідний рівень професіоналізму викладачів ОП МЗЕД. Процедури конкурсного добору НПП є прозорими завдяки висвітленню на сайті ЗВО. Оголошення про проведення конкурсу, терміни й умови проведення публікуються на офіційному сайті та друкуються в газеті “Галичина”. Під час конкурсного добору НПП враховується: наявність і рівень наукового ступеня; наявність і рівень вченого звання; наявність повної вищої освіти за профілем кафедри, кваліфікація за дипломом; загальний та науково-педагогічний стаж роботи; загальна кількість наукових праць у фахових виданнях із відповідної галузі науки, опублікованих методичних розробок, в тому числі – за останні 5 років; підвищення кваліфікації з відповідного напрямку; науковий та методичний рівень проведення занять. На зустрічі ЕГ з представниками допоміжних структурних підрозділів начальник відділу кадрів Смішко О.В. запевнив, що ОП МЗЕД забезпечено кадровим складом в повному обсязі. Процедура конкурсного відбору викладачів дозволяє залучати кращих викладачів, в тому числі зовнішніх. Контракти з НПП укладаються терміном 2-3 роки, максимально 5 років. Викладачі працюють переважно на повну ставку. На зустрічі з топ-менеджментом ректор ПНУ Цепенда І.Є. підкреслив, що викладачі - це ядро університету, для яких забезпечується всебічна підтримка науково-педагогічної діяльності. НПП на зустрічі з ЕГ зазначили, що враховуються результати рейтингування та анкетування студентів, відбувається мотивація викладачів до активної наукової діяльності, зокрема публікації у виданнях, що індексуються у наукометричних баз даних. Реалізація процедури конкурсного відбору НПП ПНУ відповідає положенням трудового законодавства. У цілому, ЕГ

підтверджує, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими та дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

До організації та реалізації освітнього процесу за ОП МЗЕД активно залучаються представники бізнесу, роботодавці. ЕГ встановлено наявність реальної співпраці з роботодавцями щодо організації та реалізації освітнього процесу, зокрема при обговоренні ОП на етапах проектування, затвердження, вдосконалення (експертам надано протоколи зустрічей зі стейкхолдерами щодо обговорення пропозицій щодо внесення змін та доповнень до ОП); рецензування ОП підтверджено; участь роботодавців у засіданнях випускової кафедри, що підтверджено на фокус-групі з роботодавцями; співпраця в рамках угод та меморандумів, проведення роботодавцями занять для здобувачів ОП МЗЕД, організація навчальних екскурсій (<https://bit.ly/32baYt3>). Відповідно до положення Про організацію та проведення практики (<https://bit.ly/3fzwQGD>) участь роботодавців полягає в підписанні угоди про проведення практики з студентами ЗВО; організації та контролю проходження практики студентами у конкретних підрозділах різних видів та форм власності; органи державної влади та місцевого самоврядування; громадські організації, з якими підписані короткострокові чи довгострокові угоди про проходження практики (<https://bit.ly/3sjEw2e>). Значну роль у налагодженні співпраці між Університетом та роботодавцями відіграє Офіс проектно-освітнього центру «Агенти Змін», створений на базі Університету (<https://bit.ly/2Rtk8ip>). Зустріч ЕГ з роботодавцями показало високий рівень задоволення стейкхолдерів рівнем фахової та загальної підготовки здобувачів ОП МЗЕД. Результати проведених опитувань підтверджують високу оцінку стейкхолдерів ОП МЗЕД (<https://bit.ly/3wUR4AP>). На сайті кафедри наведено інформацію про випусників ОП МЗЕД різних років та їх професійний досвід (<https://bit.ly/3tsNDzf>). Отже, ЕГ робить висновок про відповідність ОП у контексті підкритерію 6.3.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Інтерв'ювання внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, здобувачів ОП дозволило ЕГ підтвердити наявність широкої практики залучення професіоналів, експертів галузі, представників роботодавців до аудиторних занять. Участь практиків реалізована у формах: залучення до окремих занять, викладання ОК викладачами кафедри із практичним досвідом, викладання ОК практиками, які залучаються за сумісництвом, залучення експертів у галузі в якості голів екзаменаційної комісії з захисту дипломних робіт. Зокрема, в якості гостей лекторів були запрошені: менеджер ЗЕД ТОВ Інтелком, випускниця кафедри спеціальності Менеджмент ЗЕД Атаманюк В.Р., яка для студентів 2-4 курсів ОП МЗЕД провела проблемну лекцію на тему "Особливості організації системи менеджменту експортоорієнтованого підприємства в умовах змінного зовнішнього середовища", випускниця кафедри спеціальності МЗЕД, к.е.н, аналітик валютного та інвестиційного ринку ТОВ Компанія Рона Романюк Н. поділилась практичним досвідом в рамках вивчення дисципліни Теорія і практика переговорного процесу, Віце-Президент ІФ Торгово-промислової Палати Бартків І.М. провів онлайн лекцію для студентів 2 курсу ОП МЗЕД в рамках вивчення ОК Міжнародні економічні відносини (<https://bit.ly/2PYqo1j>). Отже, ЕГ робить висновок про відповідність ОП у контексті підкритерію 6.4.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЕГ здійснила аналіз наступних документів: Положення про стажування та підвищення кваліфікації наукових, педагогічних і НПП (<https://bit.ly/3defY6w>) обов'язковою вимогою якої є проходження чергового (1 раз на 5 років) стажування, Положення про рейтингове оцінювання ефективності роботи НПП економічного факультету ПНУ щорічно проводиться самооцінка роботи викладача та формується відповідний рейтинг (<https://bit.ly/2QncDsZ>), Положення про підтримку наукових і науково-педагогічних працівників університету, які публікують праці у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science (<https://bit.ly/3mI718J>), відомості наведені в БД ЄДБО (доступні у звіті СО). Аналіз нормативних документів і спілкування з фокус-групами топ-менеджменту, НПП, допоміжних структурних підрозділів дозволив виявити, що переважна більшість НПП мають відповідні вітчизняні та/чи міжнародні стажування (Мацола С., Благун І., Ткач О., Михайлів Г., Дмитришин М., Судук Н., Ємець О., Кропельницька С.). Однак, ЕГ виявлено відсутність підтверджувальних документів щодо стажування або підвищення кваліфікації викладача Романюка Т.М. за період 2015-2020 рр., що заплановано на травень-червень 2021 р. в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти та газу. В деяких довідках про підвищення кваліфікації НПП не вказана тематика та кількість годин. Окремі НПП за 5 років мають декілька напрямів підвищення кваліфікації у різних формах, участі в закордонному стажуванні, використання дистанційних систем он-лайн навчання (Coursera Мацола С., Благун І., Ємець О.), є випадки підвищення кваліфікації шляхом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук (Мацьків В.). В цілому ЕГ вважає, що ОП має відповідність за підкритерієм 6.5

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

При інтерв'юванні НПП, адміністративного персоналу ПНУ та аналізу наявних у публічному доступі документів (<https://bit.ly/3a9n4Y6>) було виявлено, в ПНУ існує дієва система заохочення НПП до викладацької майстерності. Дана система передбачає матеріальні й моральні заохочення. НПП надано можливість підвищення кваліфікації на основі співпраці з вітчизняними і міжнародними організаціями. Проводяться опитування думки здобувачів освіти щодо якості викладання, проблемних ситуацій та напрямів покращення. Адміністрація ЗВО і профспілковий комітет забезпечують соціальний захист працівників у повній відповідності до законодавства України та згідно Колективного договору здійснюють фінансування соціального захисту працівників і проводять передбачені законодавством та даним договором виплати. В університеті передбачено такі види стимулювання НПП: зменшення годин навчального навантаження (від 15 до 45 годин), диференційоване преміювання. Після завершення процедури рейтингування у структурних підрозділах, кращі викладачі отримують надбавки до посадового окладу. Для закінчення дисертаційних робіт, написання підручників, монографій НПП надається творча відпустка відповідно до положення «Про порядок надання творчих відпусток» (<https://bit.ly/3a9n4Y6>). Моральною формою заохочення викладачів є відзнаки: медаль «За заслуги перед університетом», «Подяка ректора» відповідно до положення «Про заохочувальні відзнаки» (<https://bit.ly/3a9n4Y6>). До форм нематеріального стимулювання можна віднести роботу навчально-методичного центру «Університет обдарованої дитини», що діє при Науковому парку. З огляду на викладене, ЕГ вважає, що ОП має достатню відповідність підкритерію 6.6.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильними сторонами ОП є: тісна співпраця зі стейкхолдерами та широке їх залучення до організації та реалізації освітнього процесу; включення в робочу групу по розробці ОП представників бізнесу; залучення експертів у галузі в якості голів екзаменаційної комісії з захисту кваліфікаційних робіт. Позитивними практиками ОП є: активний процес підвищення кваліфікації викладачів та його підтримка через систему мотивації персоналу; тісна співпраця зі стейкхолдерами при організації практичної підготовки студентів, зокрема практик; наявність у викладачів практичного досвіду та досвіду реалізації міжнародних проектів; забезпечення можливостей академічного стажування (вітчизняних і іноземних ЗВО), врахування всіх видів стажування у рейтингу викладача, що забезпечує вдосконалення фахових компетенцій НПП і неспеціалізованих навичок.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкими сторонами є неповне забезпечення рівня наукової та професійної активності, НПП, який засвідчується виконанням не менше чотирьох видів та результатів з перелічених у п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та незначна відповідність наданих публікацій до тематики ОК, які вони викладають; виявлено недостатнє представлення фахових публікацій викладачів щодо забезпечення всіх ОК в ОП МЗЕД. Рекомендовано забезпечити належний рівень наукової та професійної активності НПП, який засвідчується виконанням не менше чотирьох видів та результатів з перелічених у п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності; узгодити тематику наукових публікацій з ОК. Викладачам ОП рекомендовано проходити стажування на підприємствах, з якими підписані угоди про співпрацю, за тематикою наближеною до ОК, які викладаються на ОП,

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЕГ зробила висновок про те, що якісний склад НПП ОП МЗЕД забезпечує у більшій мірі належний рівень відповідності академічної і професійної кваліфікації НПП ОК, активне залучення стейкхолдерів до організації освітнього процесу за ОП, система професійного розвитку забезпечує досягнення цілей ОП і ПРН. ОП МЗЕД та освітній процес за ОП загалом відповідають Критерію 6 з недоліками п.6.1, що не є суттєвими та не впливають на досягнення ПРН, можуть бути виправлені в короткий термін.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених

освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ була проведена он-лайн презентація матеріально-технічного забезпечення навчального та наукового освітнього середовища та надано додаткову інформацію у вигляді відео-презентації та фото. У ПНУ ім. В. Стефаника створено потужну матеріально-технічну базу, яка дозволяє в повному обсязі організувати навчальний та позанавчальний процес студентів. Кафедра менеджменту і маркетингу забезпечена навчальними аудиторіями, лекційними аудиторіями, сучасними комп'ютерними класами, та відповідним програмним забезпеченням: ПЗ MSDN Academic Alliance Electronic Fulment, а також умовно-безкоштовними та вільними ПЗ. Аудиторний фонд формують 19 аудиторій, з яких 7 - обладнані мультимедійною технікою. В рамках міжнародних грантів <https://kmim.pnu.edu.ua/проект-європейського-союзу-tempus-buseeg-ua-gu/> здійснено оснащення аудиторії сучасним обладнанням. Наукова бібліотека ЗВО <http://lib.pnu.edu.ua> укомплектована необхідними інформаційними ресурсами, навчально-методичними, науковими матеріалами, періодичними виданнями (електронна бібліотека, електронний репозитарій dSPACE <http://lib.pu.if.ua:8080>, хрестоматії з навчальних дисциплін <https://cutt.ly/wjzRQmS>). Комп'ютерні лабораторії Інформаційно-обчислювального центру <https://cit.pnu.edu.ua> забезпечують застосування здобувачами освіти доступ до Інтернету. Під час он-лайн зустрічі з різними фокус-групами було підтверджено, що всі учасники освітнього процесу мають вільний доступ до закордонної наукової літератури та до міжнародних баз даних. Навчально-методичне забезпечення покриває всі компоненти ОП та наявне у публічному доступі на сайті, де студент може ознайомитися зі змістом освітньої програми, силабусами дисциплін, програмовими вимогами навчальних дисциплін, методичними рекомендаціями, програмами практик. Перевагою є розміщення матеріалів в системі дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua> ЕГ під час акредитації відзначила відсутність репозитарію кваліфікаційних робіт та незначне використання інформаційно-програмних продуктів. У цілому, під час проведення експертизи було підтверджено, що фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених ОП цілей та ПРН.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

На підставі огляду матеріально-технічної бази ПНУ ім. В. Стефаника, проведених зустрічей зі здобувачами, представниками студентського самоврядування, НПП, представниками допоміжних (структурних) підрозділів ЕГ було встановлено, що НПП та студенти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет та до таких елементів інфраструктури, як бібліотека, комп'ютерні аудиторії тощо. У структурі університету діє навчально-виробнича лабораторія виховної та психолого-педагогічної роботи завданням, якої є проведення тематичних бесід, навчальних семінарів, тренінгів, майстер-класів; анонімних психологічних тестувань та консультацій, «Школа кураторів». Центр PARAGRAPH, перший у Івано-Франківську створений спільними ініціативами студентів університету та реалізацією програми міських грантів «Тепле місто». Проектно-освітній центр "Агенти змін" <http://agencyzmin.pnu.edu.ua/> який виступає майданчиком для практичної співпраці з представниками територіальних громад. Студентський профком <https://pnu.edu.ua/студентський-профком/> Студентський сенат <https://senat.pnu.edu.ua/> На допомогу студенту розроблено «Студентський путівник» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/%_2019-20-25.10.pdf Студенти університету проживають в 4 гуртожитках, в університеті обладнано медичний пункт, функціонує комплекс їдалень, стадіон «Наука», тренажерний зал, три спортивних зали. Концепцією розвитку Університету заплановано розвиток навчально-методичної бази, міжнародного центру зустрічей студентської молоді у гірському с. Микуличин (Івано-Франківська область), реалізовується унікальний міжнародний проект щодо відновлення астрономічної обсерваторії на горі Піп Іван. ЕГ підтверджено, що відвідувачі бібліотеки мають вільний доступ до матеріалів, можуть користуватися електронним каталогом, електронними виданнями та статистичними даними стосовно різних галузей і напрямів діяльності. Інформаційний фонд регулярно поповнюється. Під час проведення он-лайн зустрічі здобувачі освіти відмітили, що задоволені умовами, які створює та забезпечує ЗВО для освітньої та соціальної діяльності. Також було зазначено, що високому рівню задоволеності та соціальній підтримці сприяє діяльність органів студентського самоврядування. На підставі проведеної експертизи ЕГ підтверджує, що ПНУ ім. В. Стефаника забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах ОП.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

На підставі огляду приміщень, виділених для функціонування відповідних служб, кафедри, навчальних аудиторій кафедри та інших об'єктів інфраструктури ЕГ зроблено висновок, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. В цілому експлуатація та утримання будівель, споруд, приміщень ПНУ ім. В. Стефаника здійснюються відповідно до державних стандартів, системи безпеки праці, правил і норм техніки безпеки і протипожежної безпеки. Умови проживання у гуртожитках відповідають санітарно-гігієнічним нормам. У ЗВО наявний медичний пункт. Одним із пріоритетів стратегії розвитку ЗВО є безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я студентів (<https://cutt.ly/Utoeds6>). Життя академічної спільноти регулюється відповідними законами, конвенціями, наказами ректора (<https://vvppr.pnu.edu.ua/безпечність-освітнього-процесу/>). Моніторинг психологічного здоров'я студентів забезпечується шляхом проведення опитувань та заходів навчально-виробничої лабораторії виховної та психолого-педагогічної роботи (<https://vvppr.pnu.edu.ua/2019/10/18/на-допомогу->

студентам). Проводяться виховні години, тренінги із академнаставниками. Академнаставники на початку навчального року проводять інструктаж з техніки безпеки серед студентів закріплених за ними груп, а також інші виховні заходи протягом навчального року. Представниками всіх груп стейкхолдерів було підтверджено, що інструктажі з техніки безпеки, а також перевірка знань з питань ОП та БЖ всіх учасників освітнього процесу здійснюється перед початком навчального року. У ЗВО підтверджено дотримання не тільки санітарних норм та охорони публічного порядку, але також й психічного здоров'я. Так, у ПНУ ім. В. Стефаніка працює практичний психолог. Під час зустрічей зі здобувачами вищої освіти за ОП встановлено, що в ЗВО сформовано сприятливий морально-психологічний клімат, гарант ОП, НПП кафедри, куратори груп всіляко сприяють запобіганню конфліктних ситуацій, реалізують індивідуальний студентоцентризований підхід до кожного здобувача. Під час проведення експертизи підтверджено наявність широких можливостей для студентів щодо реалізації їх потреб та інтересів не лише у навчальній сфері та сфері працевлаштування, але й у межах участі в науковій, громадській, культурно-масовій діяльності. Усі приміщення університету оснащені необхідними індикаторами систем безпеки та системою сповіщення. Для всіх учасників освітнього процесу проводяться заходи, щодо надання першої домедичної допомоги, поведінки у надзвичайних ситуаціях, ведення здорового способу життя та профілактики захворювань <https://pnu.edu.ua/адміністративно-господарська-діяльність/> У цілому ЕГ встановлено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОП, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час он-лайн зустрічей, здобувачами ВО було підтверджено, що ЗВО всіляко намагається забезпечити рівні можливості та різні види підтримки здобувачів ВО. Студенти зазначили, що їм надано вільний доступ до будь-якої інформації, яка стосується їх освітнього та позанавчального процесу. Більшість необхідної інформації є на офіційному сайті ЗВО, факультету, на сторінках ПНУ ім. В. Стефаніка та кафедри в соціальних мережах. Постійну інформ. підтримку здобувачам освіти надають куратори груп, що неодноразово відмічали студенти різних років навчання. Тісної співпраці між здобувачами та ЗВО сприяє робота органів студ. самоврядування, представники якого беруть активну участь у засіданнях Вченої ради та Ради з якості університету, факультету, стипендіальних комісій та ін. У ЗВО наявна скринька довіри, здобувачі поінформовані про можливість скористатися нею. У гуртожитках наявні відповідні умови проживання. ЕГ було з'ясовано, що в ЗВО проводиться опитування студентів. За їхніми пропозиціями формується зручний розклад. ЕГ було підтверджено, що здобувачі ВО мають доступ до міжнародних програм академічної мобільності, грантів та інших освітніх і наукових проєктів, інфраструктури та інформаційних ресурсів. Бібліотека має зручний графік роботи. У ЗВО сформована належна соціальна інфраструктура. Під час проведення онлайн-зустрічі, студенти зазначили, що в ПНУ ім. В. Стефаніка працює практичний психолог. Вони знають, де знаходиться його кабінет і мають можливість за потреби відвідати його. Для студентів розроблено «Путівник студента» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Студентський_путівник_2019-20-25.10.pdf. Навчально-виробнича лабораторія виховної та психолого-педагогічної роботи пропонує елементи консультативної та соціальної підтримки в рамках проведення тематичних бесід, навчальних семінарів, тренінгів, майстер-класів.. Варто зазначити, що як результат діяльності цього відділу, вдалось вчасно застосовувати превентивні заходи у багатьох ситуаціях через ідентифікацію проблем та їх коректні методи вирішення. Комунікація зі студентами відбувається як опосередковано - через старост академічних груп та їх кураторів, так і безпосередньо, коли студент вільно спілкується з викладачами та адміністрацією факультету. При цьому використовуються сучасні засоби комунікації: корпоративна пошта, спільноти у соціальних мережах. Студенти ОП мають вільний доступ до інформації про ОП, документів, що її регламентують, силабусів ОП. Діє система підтримки студентів при виборі місця практики, сприяння кар'єрному старту через взаємодію з стейкхолдерами. Створено недержавний фонд стипендіальної підтримки студентів: стипендії Благодійного Фонду «Повір у себе»; стипендії Фонду Інституту Східноєвропейських досліджень; стипендії Фундації Лозинських (США). <https://pnu.edu.ua/недержавні-стипендії/> ЕГ прийшла до висновку, що ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО створено умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Статутом ЗВО <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statut.pdf> визначено зобов'язання університету створювати необхідні умови для здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами. Приміщення університету пристосовані до задоволення потреб осіб із обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп про що свідчать і відгуки директора департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування Міністерства освіти і науки України Андрія Шевцова в рамках візиту до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаніка (<https://bit.ly/zaelT9B>). У Правилах прийому 2021 року наведено спеціальні умови участі в конкурсному відборі абітурієнтів з ООП. Також студенти, що мають інвалідність, матері дітей до 1 року можуть навчатися за індивідуальним графіком. Приміщення університету пристосовані до задоволення потреб осіб із обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп: <https://pnu.edu.ua/blog/2020/12/03/23611/> За допомогою елементів системи дистанційного навчання <http://d-learn.pu.if.ua/> студенти з ООП можуть повноцінно здобувати освіту. Серед здобувачів вищої освіти на ОП особи з особливими потребами відсутні, проте ЗВО готовий їх прийняти й надати навчальні приміщення, комфортні для осіб з інвалідністю та інших

маломобільних груп населення відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. У цілому ЕГ підтверджує, що ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за ОП.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ДВНЗ «ПНУ ім. В.Стефаніка» сформовано чітку та зрозумілу політику та процедури вирішення конфліктних ситуацій, а інформація є доступною для всіх учасників освітнього процесу. Статутом університету (розділ 4.7., п.23) <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statut.pdf> визначено право здобувачів освіти на захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства. Обов'язками НПП, педагогічних та наукових працівників є дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, Статуту Університету, ПВТР Університету, законів, інших нормативно-правових актів, поважати гідність осіб, які навчаються в університеті, що сприяє запобіганню конфліктних ситуацій, зокрема й тих, які пов'язані з дискримінацією, сексуальними домаганнями, корупцією, та оптимізації процедури їх вирішення. Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися Кодексу честі ЗВО, у якому встановлено загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, якими вони мають керуватись у своїй діяльності (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf>). Також створено комісію з питань етики та академічної доброчесності, яка наділяється правом одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу честі та надавати пропозиції адміністрації університету щодо накладання відповідних санкцій. Навчально-виробничою лабораторією виховної та психолого-педагогічної роботи університету [https://vppr.pnu.edu.ua/2019/10/21/порядок-реагування-на-доведені-випадки-розроблено-чіткий-регламентований-порядок-реагування-на-доведені-випадки-булінгу-\(цькування\)-і-насилства-у-закладі-освіти-та-відповідальність-причетних-осіб](https://vppr.pnu.edu.ua/2019/10/21/порядок-реагування-на-доведені-випадки-розроблено-чіткий-регламентований-порядок-реагування-на-доведені-випадки-булінгу-(цькування)-і-насилства-у-закладі-освіти-та-відповідальність-причетних-осіб). Діяльність ЗВО з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України. В університеті створено відділ з питань запобігання та виявлення корупції в університеті. <https://vzv.pnu.edu.ua/2020/10/26/привіт-світ/> За результатами опитування здобувачів, НПП, органів студентського самоврядування ЕГ з'ясовано, що фактів щодо виникнення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією тощо на цей час не було зафіксовано. Однак, здобувачі ВО за ОП поінформовані, яким чином діяти і куди слід звертатися у разі виникнення подібних ситуацій. Здобувачами вищої освіти було зазначено, що для запобігання виникнення конфліктних ситуацій вони завжди можуть звернутись до свого куратора, в деканат, Студентський сенат або профком чи безпосередньо до адміністрації ЗВО або скористатись Скринькою довіри чи гарячою лінією, до якої можна анонімно повідомити про конфліктні ситуації, які ретельно вивчаються для їх ефективного реагування та розв'язання або звернутися до керівництва ЗВО. У цілому, ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО існує чітка і зрозуміла політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій, яка є доступною для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Викладачі та студенти мають безоплатний доступ до мережі Інтернет та до таких елементів інфраструктури, як бібліотека, комп'ютерні аудиторії тощо. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. У ЗВО вживаються заходи щодо протидії корупції. Відсутні документально зафіксовані факти виникнення конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, корупцією тощо. У ЗВО розповсюджена практика швидкого реагування на подібні ситуації завдяки інституту кураторства, а також підтримки студентів штатним психологом. Органи студентського самоврядування є дієвою та потужною структурою, що відстоює інтереси здобувачів освіти, має важелі для практичного застосування своїх повноважень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недолік: відсутність репозитарію кваліфікаційних робіт та незначне використання інформаційно-програмних продуктів. Рекомендація: Активізувати роботу щодо наповнення університетського репозитарію електронними ресурсами, в т.ч. кваліфікаційними роботами розширити перелік програмних продуктів, які використовуються у навчальному процесі через звернення до розробників відповідних програм у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю щодо надання доступу до програм на короткий період часу (семестр) для викладача та здобувачів освіти.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення є достатнім для успішної реалізації ОП. ЗВО постійно намагається покращувати організаційну, інформаційну, освітню, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти та моніторити рівень задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу. У цілому ОП Менеджмент ЗЕД має достатній рівень відповідності за підкритеріями критерію 7. ЕГ дійшла висновку, що ОП в цілому відповідає Критерію 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

У процесі роботи ЕГ було встановлено, що загалом ЗВО дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, які є складовою стандарту забезпечення якості освітньої діяльності у вищій школі та регулюються Положенням про освітні програми у ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаніка» затвердженого Вченою радою ПНУ ім. В. Стефаніка” протокол від “28” січня 2020 року № 1 (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/02/polozhennya_op.pdf), Методичними рекомендаціями з розробки освітньо-професійних і освітньо-наукових програм та навчальних планів першого і другого рівнів вищої освіти (<https://cutt.ly/ZeY51qx>) та Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і впровадження освітніх програм № 559 від 02.09.2019 р. (<https://cutt.ly/ieY5MW2>). Для періодичного моніторингу ОП в ЗВО створено Центр забезпечення якості, діяльність якого регламентується Положенням про порядок проведення внутрішніх аудитів системи забезпечення якості у ДВНЗ «ПНУ ім. Василя Стефаніка» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/12/polozenna-pro-aydut.pdf>) та впроваджена внутрішня система управління якістю. ОП була розроблена у 2016 році, а у 2019 р. ОП була приведена у відповідність до затвердженого Стандарту ВО України: першого (бакалаврського) рівня, за спеціальністю 073 – «Менеджмент» У 2020 році з урахуванням внесених пропозицій стейкхолдерів ОП була переглянута та удосконалена. З метою підкреслення особливості ОП, яка полягає у підготовці менеджерів фокусом на управління зовнішньоекономічною діяльністю, шляхом консультацій з провідними фахівцями-практиками у сфері ЗЕД, до усіх компетентностей та програмних результатів, що передбачені Стандартом, були включені додаткові спеціальні компетентності (СК 16, СК 17, СК 18) та відповідно програмні результати навчання (ПРН 18, ПРН 19, ПРН 20) оволодіння якими є вкрай важливими для роботи у сфері ЗЕД. Зокрема до ОП та навчального плану, були включені освітні компоненти, які націлені на набуття вказаних СК та ПРН. Це зокрема «Організація зовнішньоторговельних операцій», «Міжнародний маркетинг», «Світовий ринок товарів і послуг». ОП 2020 р. була приведена у відповідність до положення «Освітні програми у ДВНЗ «ПНУ ім. В. Стефаніка», https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/02/polozhennya_op.pdf. Зокрема до циклу вибіркових дисциплін було додані такі ВК як ВК 59, ВК 65. Передбачено викладання таких ВК англійською мовою як, ВК 49, ВК 57, ВК 58, ВК 69. Після проведеної експертизи ЕГ дійшла висновку, що ПНУ ім. В. Стефаніка послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Проте враховуючи зауваження щодо неоприлюднення кваліфікаційних робіт ЕГ рекомендує Центру забезпечення якості більш ретельніше здійснювати перевірку змісту ОП на предмет її відповідності Стандарту

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Пропозиції здобувачів при розробці та перегляді ОП акумулюються проектною групою. Будь-хто може внести свої пропозиції, надіславши їх на ел. адресу kmim@pnu.edu.ua та анонімного анкетування (<https://bit.ly/zed8Uqd>), яке проводиться Центром оцінювання якості. Пропозиції щодо удосконалення ОП 2020р. були надані здобувачами «Менеджменту ЗЕД» та обговорені за їх участю на засіданні каф. (Протокол №12 від 23.06.2020), в ході якого було запропоновано включити дисципліни «Ціноутворення на світових товарних ринках» та «Маркетингові дослідження на міжнародних ринках». З метою підвищення якості викладання проводиться соціологічний моніторинг «Викладач очима студента». У системі дистанційного навчання на сторінці дисципліни є розділ «Опитування», після вивчення курсу здобувач оцінює викладача. Врахування думки студентів при організації навчального процесу дозволяє реалізовувати академічні свободи. Інформація щодо термінів та умов проведення опитування окремо надається Центром дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності. Опитування здійснюється за допомогою ІКТ. Під час спілкування ЕГ зі здобувачами було підтверджено високий рівень задоволення рівнем викладання, використаних методів, методик. Голова Студентського сенату та профорг економічного факультету постійно беруть участь у засіданнях вченої ради, під час яких відбувається обговорення та затвердження ОП. Окрім того, вони беруть участь у підведенні підсумків семестрового контролю та виведенні рейтингів. Студентський сенат та профком також слідкують за дотриманням графіку навчального процесу, розкладу занять та рівнем завантаженості здобувачів вищої освіти. Двоє представників Студентського Сенату Вовк Вікторія та Котурбаш Наталія є членами Ради з якості (<https://cqa.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/149/2020/10/наказ-280.pdf>). В університеті діє Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

(<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/10/Положення-ВСЗЯ.pdf>). Під час онлайн-зустрічі з ОСС та здобувачами освіти за ОП ЕГ переконалася, що їх участь у забезпечення якості є реальною, а не номінальною. Пропозиції студентів беруться до уваги, а здобувачі відзначають, що Студентський сенат і профком адвокатують їх інтереси, вони завжди можуть звернутися до ОСС за допомогою та вирішити будь-яке питання, що стосується навчальною чи позанавчальною діяльності у ЗВО. У цілому ЕГ дійшла висновку, що здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду ОП

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час проведення онлайн-зустрічі з роботодавцями було підтверджено факти включення пропозицій з удосконалення ОП. Для удосконалення та забезпечення належної якості ОП, посилення конкурентних переваг випускників на ринку праці ЗВО активно співпрацює з потенційними роботодавцями. Залучення роботодавців до розробки та удосконалення ОП відбувається шляхом консультацій з членами проектної групи, спільної участі у засіданнях кафедри менеджменту і маркетингу та обговоренні змісту ОП (Протокол №8 від 27.04.2020 та Протокол №9 від 22.05.2020). Варто зазначити, що роботодавці, з якими кафедра менеджменту і маркетингу має тісну співпрацю щодо реалізації ОП «Менеджмент ЗЕД», радо відгукуються на запрошення, та на основі практичного досвіду роботи у сфері управління ЗЕД надають вагомі поради та пропозиції щодо удосконалення підготовки фахівців. Зокрема в оновленні та вдосконаленні ОП «Менеджмент ЗЕД» 2020 р. брали участь Попова О.М. - начальник відділу ЗЕД ДПВО «Карпати», яка долучилася до розробки та формулювання додаткових СК та ПРН, необхідних для роботи менеджера у сфері ЗЕД, та запропонувала ввести в навчальний план ОК 31 «Організація зовнішньоторговельних операцій», Бартків І.М. - Віце-президент Івано-Франківської ТПП, який також долучився до визначення змісту додаткових СК та ПРН, запропонував посилити підготовку фахівці з акцентом на викладання професійних дисциплін іноземною мовою. Як роботодавець, до удосконалення програми була залучена і випускниця кафедри, яка працює за фахом, менеджером ЗЕД на ТОВ «Інтелком» Атаманюк В.Р. Її пропозиція стосувалася введення в навчальний план ОК 33 «Міжнародний маркетинг». До перегляду ОП залучалися і інші роботодавці, що засвідчують рецензії на ОП. Для подальшої адаптації освітніх програм до потреб ринку праці проводяться спільні з потенційними роботодавцями засідання, гостьові лекції, заходи (онлайн і оффлайн). ЕГ підтверджено, що роботодавці безпосередньо та через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як достатньо активні партнери.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У ПНУ ім. В. Стефаника з метою залучення випускників задля формування передумов комунікації, збереження традицій та духовних цінностей університету, об'єднання його випускників в єдину, солідарну спільноту створено Асоціацію (<https://alumni.pnu.edu.ua/про-асоціацію/>). Питаннями збирання інформації щодо майбутнього працевлаштування та кар'єрного шляху кафедра менеджменту і маркетингу займається постійно. Через використання соціальних мереж (сторінка кафедри менеджменту і маркетингу <https://www.facebook.com/Кафедра-менеджменту-і-маркетингу-ПНУ267606940436843>, підтримку особистих контактів викладачів кафедри з випускниками ОП. Узагальнена інформація про випускників розміщена на сторінці кафедри <https://kmim.pnu.edu.ua/випускники-спеціальності-мо/> Проводиться опитування випускників (<https://bit.ly/32oAafP>). До модернізації ОП залучалися випускники з тривалим досвідом роботи у сфері ЗЕД. Зокрема випускниця спеціальності «Менеджмент ЗЕД», Атаманюк В.Р., яка працює за фахом понад 7 років на провідному підприємстві, що здійснює ЗЕД ТОВ «Інтелком», бере активну участь в освітньому процесі на ОП «Менеджмент ЗЕД», шляхом проведення гостьових лекцій, сприянні створенні бази практики на ТОВ «Інтелком», та участі в удосконаленні ОП. Романюк Н. Д., аналітик валютного та інвестиційного ринку у ТзОВ «Компанія Рона» випускниця спеціальності «Менеджмент ЗЕД» взяла участь в оновленні ОП та проведенні гостьових лекцій. Бринецька Ю менеджер ЗЕД, Сигінь Д.І. взяли участь в оновленні ОП та інші. Після проведеної експертизи ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО створено всі умови для збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Під час зустрічі ЕГ з адміністративним персоналом начальник Центру забезпечення якості освіти пояснив, що в ЗВО для покращення якості освіти після проведених акредитаційних експертиз враховуються рекомендації попередніх ЕГ, виробляються нові пропозиції розвитку. Служби забезпечують вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП. Проте в результаті аналізу слабких сторін та недолікаї, поданих у звіті акредитаційної експертизи за ОП "Маркетинг" було з'ясовано що не усі зауваження враховані. Під час зустрічі із топ-менеджментом ЕГ отримала пояснення, що на виправлення деяких недолікі, що були виявлені в результаті проведеної експертизи потрібно більше часу і зараз ЗВО працює на цим. В університеті розроблено Положення про

порядок проведення внутрішніх аудитів системи забезпечення якості у ДВНЗ “ПНУ ім. В. Стефаніка” (введено в дію наказом ректора № 725 від 07.12.2020 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2020/12/polozennapro-aydut.pdf> ЗВО систематично здійснює процедури внутрішнього забезпечення якості надання освітніх послуг структурними навчальними підрозділами університету. Протягом останніх років проведено: Моніторинг якості надання освітніх послуг структурними навчальними підрозділами університету (Наказ ректора ПНУ № 575 від 17 жовтня 2013 року «Про організацію моніторингу якості надання освітніх послуг»). Моніторинг якості надання освітніх послуг структурними навчальними підрозділами університету (Наказ ректора ПНУ № 635 від 21.10.2014р. «Про організацію моніторингу якості роботи навчальних структурних підрозділів університету»). Створено Постійну комісію Вченої ради ПНУ з моніторингу якості надання освітніх послуг (Наказ ректора ПНУ № 672 від 03 листопада 2014 р. «Про склад постійних комісій Вченої ради університету»). Внутрішній аудит роботи кафедр з питань навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. (Розпорядження ректора ПНУ № 5-р від 09.02.2017 р.). Перевірка готовності начальних структурних підрозділів до акредитації університету (Наказ ректора ПНУ № 584 від 6 жовтня 2017 року «Про заходи щодо підготовки до акредитації університету»). <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Nakaz-%e2%84%96-584-vid-06.10.2017-r.-Pro-zakhody-shchodo-pidhotovky-do-akredytatsii-universytetu.pdf> У період з 21.12.2020 по 31.12.2020 проводився внутрішній аудит системи забезпечення якості структурних підрозділів (Наказ ректора від 18.12.2020 р. № 768). Зокрема, за результатами останнього аудиту внутрішньою комісією суттєвих недоліків не виявлено. Звернено увагу на такі питання: рекомендовано на сайті кафедри менеджменту і маркетингу оновити Правила прийому Університету 2021 року, в розділі вибір дисциплін подати посилання на вибіркові дисципліни інших ОП університету. У цілому ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та освітній діяльності з реалізації ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Освітня програма «Менеджмент ЗЕД» акредитується вперше. Проте в межах кафедри менеджменту і маркетингу здійснювалася акредитація ОП Маркетинг за (другим) магістерським рівнем в період з 12.10.2020- 14.10.2020. Основні зауваження, які були зроблені ЕГ: обмежене залучення роботодавців до розробки і перегляду ОП; недостатня регулярність та змістовність проведення опитувань здобувачів вищої освіти щодо шляхів удосконалення конкретно цієї ОП за набором освітніх компонент (дисциплін); недостатній рівень залучення фахівців-практиків до викладання навчальних дисциплін; Варіативна частина за вибором здобувача вищої освіти обмежена лише вузькопрофесійними дисциплінами і відсутні можливість здобувачам вибрати дисципліну з інших освітніх програм; практики визнання результатів навчання, отриманих учасниками навчального процесу за даною ОП у неформальній освіті немає; Моніторинг та розгляд виявлених випадків академічної доброчесності обмежений лише визначенням рівня унікальності тексту; тематика наукових публікацій окремих НПП не співпадає з предметним полем навчальних дисциплін; на сторінці факультету/кафедри відсутня інформація (або посилання на сторінку Випускників економічного факультету/ОП) щодо кар'єрного шляху випускників економічного факультету. Частина цих рекомендацій врахована у впровадженні ОП Менеджмент ЗЕД (першого) бакалаврського рівня. Зокрема, приділено більше уваги інформуванню здобувачів з питань академічної та наукової доброчесності, зокрема таким аспектам як недбайливе цитування, псевдоавторство, фальсифікація даних, списування а також інформуванню здобувачів про нормативні документи університету, що регламентують політику врегулювання конфліктних ситуацій, форми дискримінації, сексуального насильства. У цілому ЕГ відзначає, що в ЗВО результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Учасники академічної спільноти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП. Серед них проводяться опитування, щодо актуальних проблем, якості освіти і освітньої діяльності даної ОП. Анкета для опитування адміністрації (<https://bit.ly/zsoYqc8>), анкета для опитування викладачів (<https://bit.ly/zmSBctT>). Відбуваються засідання кафедр, вчених рад факультетів, університету, на яких обов'язково присвячується час питанням якості освіти та процедурам її забезпечення. Представники академічної спільноти економічного факультету входять до складу Ради з якості університету, яка створена наказом ректора університету від 07.02.2020 р. №74 <https://cqa.pnu.edu.ua/рада-з-якості/> Відповідно до Наказу ректора університету №496 від 17.09.2020 року за структурними підрозділами університету встановлений такий розподіл відповідальності у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти: - Центр забезпечення якості: визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти; - Рада з якості: формування політики і цілей у сфері якості та планування дій для їх досягнення; внесення пропозицій керівництву Університету щодо покращень у системі внутрішнього забезпечення якості; - Науково-методична рада: здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; - Центр соціальних досліджень: щорічне опитування стейкхолдерів та регулярне оприлюднення результатів опитувань; - Науково-дослідна частина: забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; - Центр дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності: забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною ОП; - Інформаційно-обчислювальний центр: забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; - кафедри Університету: забезпечення публічності інформації про

ОП, ступені вищої освіти та кваліфікації; - Відділ з питань запобігання та виявлення корупції: здійснення заходів із запобігання конфлікту інтересів, контролю за дотриманням антикорупційного законодавства.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП у ПНУ ім. В. Стефаника визначені чітко, прозоро, відбуваються відповідно розробленим положенням. Здобувачі вищої освіти, представники студентського самоврядування, роботодавці, як партнери освітнього процесу, вносять пропозиції щодо покращення програм, які враховуються при періодичному перегляді ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Враховані не всі зауваження, подані за результатами попередніх акредитацій на інших ОП в університеті. Рекомендація: проаналізувати усі зауваження, подані в експертних висновках та врахувати під час удосконалення та реалізації ОП “Менеджмент ЗЕД”

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Проведений аналіз наданих документів та зустрічі з фокус-групами дали можливість встановити, що в ЗВО послідовно дотримуються визначених процедур розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. ОП Менеджмент ЗЕД у ПНУ ім. В. Стефаника в загальному узгоджена з підкритеріями 8.1-8.4, 8.7. та має незначні недоліки за підкритеріями 8.5.; 8.6. ЕГ дійшла висновку, що ОП цілком відповідає Критерію 8 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У процесі проведення експертизи ЕГ було встановлено, що в ПНУ ім. В. Стефаника визначені та достатньо регламентовані чіткі та зрозумілі правила й процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. На офіційному веб-сайті ПНУ ім. В. Стефаника чітко визначено та є доступним регулювання прав та обов'язків учасників освітнього процесу на основі документів (<https://pnu.edu.ua/документи>): Статуту ПНУ ім. В. Стефаника (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statut.pdf>), Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу, Колективного договору ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (у т.ч. додаток № 7 «Правила внутрішнього розпорядку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»), Положення про підготовче відділення для іноземних громадян, Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Положення про порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Положення про стажування та підвищення кваліфікації наукових, педагогічних і науково-педагогічних працівників, Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і розробок ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на 2016-2020 роки та інші нормативні документи, розміщені на сайті ЗВО: <https://nmv.pnu.edu.ua/polozhenja/> Інформування здобувачів є систематичним і своєчасним, що здійснюється гарантом ОП, науково-педагогічними працівниками, кураторами груп (через Viber, Telegram групи), деканатом Економічного факультету. Під час онлайн-зустрічі зі здобувачами вищої освіти, кожен студент підтвердив, що знає, де при необхідності шукати потрібну йому інформацію. Результати опитування представників різних груп стейкхолдерів дали можливість ЕГ зробити висновок, що всі учасники освітнього процесу послідовно дотримуються правил і процедур, що регулюють права та обов'язки під час реалізації ОП. ЕГ підтверджує, що в ПНУ ім. В. Стефаника визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації ОП.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

ЕГ встановлено, що на офіційному веб-сайті ПНУ ім. В. Стефаника оприлюднено проекти ОП Менеджмент ЗЕД <https://kmim.pnu.edu.ua/bakalavr-2/> <https://nmv.pnu.edu.ua/proiektu-op/bakalavr/073-менеджмент-зовнішньоекономічної-ді/> У ЗВО вчасно оприлюднили оголошення щодо програми роботи під час акредитації ОП Менеджмент ЗЕД (<https://bit.ly/2OUAqjy>) та запрошення всіх охочих на відкриту зустріч (<https://bit.ly/3g8CNdM>). Під час проведення онлайн-зустрічей зі здобувачами освіти, науково-педагогічними працівниками, роботодавцями ЕГ встановлено, що вони обізнані з представленими документами, брали участь в обговореннях, наданні пропозицій в усній, письмовій формі. Підтверджено факти включення пропозицій стейкхолдерів до удосконалення ОП. ПНУ ім. В. Стефаника співпрацює з роботодавцями регіону з метою вивчення якості наданої освіти випускникам, моніторингу ефективності співпраці з бізнесом та налагодження ефективної комунікації. У цілому ЕГ підтверджує, що ЗВО у встановлений строк оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект ОП або змін до неї з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

У ході проведення експертизи підтверджено той факт, що інформація щодо компонентів, цілей та очікуваних результатів навчання за ОП Менеджмент ЗЕД розміщена на офіційному веб-сайті ПНУ ім. В. Стефаника (https://kmim.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/67/2021/03/Освітня-програма_МЗЕД_2020.pdf <https://nmv.pnu.edu.ua/bakalavrat/073-менеджмент-зовнішньоекономічної-ді/>). Представлена ОП містить мету, основний фокус, орієнтацію, особливості, перелік та обсяги освітніх компонентів, логіку вивчення, ПРН, матриці відповідностей і забезпечення навчального контенту ПРН, тощо. У новинах ЗВО на сайті своєчасно представлено повідомлення про проведення акредитаційної експертизи та оголошення про відкриту зустріч з ЕГ. У цілому ЕГ підтверджує, що ПНУ ім. В. Стефаника своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Нормативно-правові документи, щодо регулювання прав і обов'язків учасників освітнього процесу, представлені на офіційному сайті ПНУ ім. В. Стефаника, що дозволяє мати необмежений доступ до інформації. Пропозиції стейкхолдерів щодо удосконалення ОП надаються під час відкритих засідань кафедри, зустріч з практиками, гостьових лекцій тощо. Зрозумілий сайт університету, який у цілому відображає напрями освітньої, наукової, міжнародної та інших видів діяльності та спрямований на різних користувачів. Наявність окремого сайту Студентського Сенату ПНУ <https://senat.pnu.edu.ua/>, скриньки довіри, гарячих ліній ректора та органів студентського самоврядування, можливість зворотного зв'язку з керівництвом ЗВО та Студентським Сенатом.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендовано більш активно залучати студентів не лише денної, але й заочної форми навчання до внесення пропозицій в ОП, адже вони продемонстрували вмотивованість в участі у забезпеченні якості ВО, проте меншу обізнаність, ніж здобувачі ВО за денною формою.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

У ПНУ ім. В. Стефаніка дотримано всі вимоги щодо забезпечення прозорості та публічності діяльності. У ЗВО визначені та регламентовані зрозумілі правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Офіційний сайт ЗВО є повністю інформативним, публічним та доступним для будь-якого Інтернет-користувача і містить необхідну інформацію для реалізації ОП Менеджмент ЗЕД. Інформація, висвітлена на сайті та забезпечена для розгляду експертній групі, дозволяє пересвідчитися, що заклад дійсно виконує свою суспільну місію. ОП і процедури освітнього процесу відповідають Критерію 9, наявні недоліки не є суттєвими. Підкритерії 9.1- 9.3 представлені на достатньому рівні відповідності якості. Надані рекомендації можуть бути виконані за короткий термін удосконалення освітньої діяльності.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Лопушняк Галина Степанівна

Члени експертної групи

Чупир Олена Миколаївна

Артеменко Ліна Петрівна

Ковалевський Микита Миколайович